

Mareko

Yoewane Papthayso nuydh yabugud buth pathan Kerisolpa, Awgadhaw Kazi (Luka 3.1-18; Yoewane 1.19-28)

¹ In nubi Minar Poelayzinga kedha zapa. Yadu poelgay ya, mabaygoepa in nubi kapu ya Yesu Kerison, na midh paru kuyk aymaydhin, Awgadhaw Thurkuyay Kaziw ya. ² Kay paypa kulay thonara Isaya Awgadhaw peropetha yadu palgadhin kedha, 'Awgadhaw yangukudu kedha, "Ngath bangal ngaw yaday woeyay mabayg wayane, ngibiya kulay.

Nuydh bangal nginu yabugud ngibepa kulay buth pathane.

³ Wara mabaygaw yangu wakay poegaypa muynu bupanu mabaygoegi dhadhabuthanu.

Nuy kedha, 'Buthpathaw balbay tidaw senabi ruwayl yabugud Kuykulmaypa mabapa.' ” ’

⁴ Senabi thonara Yoewane yakamaydhin bupanu, nuydh mabaygal papthayso mamayipu, a nuy kedha maw tharepu kedha, 'Adhapa ngithamun wati igililmay pawangu. Adhapa garthil thayemiw a ngapa papthayso moeypa ngithamun wati pawapa mura gud woeyaypa.'

⁵ Kalanu thana Yoewdhayalgal Yoerusalemoengu a mura sethabi doegamu moegina goegathaw

mabaygal Yoewanelpa ladhudhin koerngaypa. Thana wati wakasimoeyr a nuydh thana papatyso mamayidhin Yuridhaw Koesanu. ⁶ Nungu Yoewanen dhoemawak kamelaw gamu magadhoengu aymayzimayl, zagi mabaygaw rugal. Nungu dhadha gar gasamayza moegiridh goengaw, a nungu ay pukath a wam muynu bupanu.

⁷ Nuy Yoewane maw mer kedha, ‘Senaw bangal nanga nga boey ngaybiya wagel, nuy ngaybiya koey adhapudhay, koey gimal. Ngay matha ngoedhagidh lawnga nungu moegina zagehoepa aymaypa, matha kedha nungu azaz sanoepa adhapa gud idhuypa. ⁸ Ngath nabi thonara ngitha matha ngukin papthayso mamayipa, nuydh bangal kay ngitha mina papthayso mamayipu, a nungu papatays mina wardh. Nuydh bangal Maygi Mari ngithamuniya woenaypu.’

⁹ Senawbi thonara Yesu ngapa Galilayoengu, moegina goegath nel Nazareth, nuy Yuridhaw Koesapa miyaydhin, Yoewanelpa nubepa papthayso maypa. ¹⁰ Nuy nanga sizi woerngu kadaypa uzaraydhin, Yoewane imadhin kedha, dapar gud pudhaydhin a sizi ngapa mulupa Maygi Marin uruy gamu ngoedha madhin a nubiya gimal aymay. ¹¹ Senabi thonara yangu wakay pagar daparngu kedha, ‘Ina Ngaw Geth Mamal Kazi,* nuy ngayapa mina matha ngoedhagidh.’

*Yesun nuthadhin bupanu muynu
(Mathayu 4.1-11; Luka 4.1-13)*

* **1:11** *Mamal Kazi poeyban:* wara Zenesis 22.2 geth tidi.

¹² Senawbi thonara Maygi Marin nuyn Yesun yoelpadhin bupapa, mabaygoegi dhadha sakarpa. ¹³ Nuy meparu bupanu poti goeygilnga. Senawbi thonara Sathanan nuyn nuthadhin. Nuy meparu thoeydhayl uruya dhadhal kasa kay kedha angelan kalmel nubiya muynu ibupuydhaypu.

Yesu po mura thuraydhin nubepa pasiw puziw mabaygal

¹⁴ Yoewane matha maw tharepu Awgad-haw ya yadu poelgaypu, kalanu thana nuyn kunumay lagoenu thayadhin. Senabi kaliya Yesu nuydh nungu zageth kuyk aymadhin, Awgad-haw kapu ya nuydh yadu palgadhin mura sethabi goegathiya, Galilaya. ¹⁵ Nuy kedha, 'Mina thonar nanga gasamoene, Awgad-haw Basalaya amadhan gasamay. Adhapa buwayl thayemiw ngithamun wati pawangu a gathil thayemiw, ina Awgad-haw igilil yangukudu mina yoepathamaw.'

¹⁶ Nuy nanga wara thonara Galilayaw Malungu boewadhiya walmay, nuydh ukasar wapiw gasamay mabayg imamoedhin, Simona a nungu tukuyap Andhoeru, palay pingen wapil gasamar. ¹⁷ Yesu kedha mulaydhin palamulpa, 'Ayawal ngapa ngaybiya asimariw, ngipel bangal ngaw pingiw thoeyay mabayg kedha zagethoepa, ngipel bangal mabaygal garwoeydhamoeypu ngayapa.'

¹⁸ Wara yaginga palay kuniya wanadhin palamun zageth. Palay asimoemoedhin Yesuniya, nungu pasiw puziw mabayg aymoemoedhin.

¹⁹ Seyzi thanamun mab nuydh imoemoedhin wara ukasar kuyk kazi, Zemes a nungu tukuyap Yoewane. Palamun kalmel thathi Zebadi. Thana thanamun butanu balbay tidamar thanamun pingel. ²⁰ Yesu palay sizi thuremoedhin. Palay lak kedha wara yaginga kuniya wanadhin Zebadi palamun thathi a zagethaw mabaygal si butanu. Palay asimoedhin Yesuniya a ayemoemoedhin nungu pasiw puziw mabayg.

Yesu nuydh wati mariw malayzi mabayg dhoey nidhadhin
(Luka 4.31-37)

²¹ Kalanu Yesu a nungu mura niyay kazil thana mangemidhin koey goegath nel Kapeniyam. Wara nanga sabadh Yesu thanamun yoewthiya muy yoewthaydhin a nuydh ngurpay kuyk ayemoedhin thanamulpa. ²² Mabaygan nanga ngaya karngemidhin, thana mina koeyma madhu pamemidhin nungu ngurpay yangukudungu. Minguz kedha, nuy kasa nungu geth yangukuduya yadu umay, nuy ngoedhe mura gimal thanamun ngurpay mabaygiya.

²³ Thana nanga si yoewthanu muynu memayir, thanamuniya mangaydhin muynu wati mariw malayzi mabayg. Nuy wal miyaydhin, kedha mulaydhin Yesulpa, ²⁴ ‘Ngi ngapa mipa, ngoeymulpa mura idimoeypa a? Ngi Yesu Nazarethoelayg. Ngay koey ngulayg kedha ngi nga nanga, ngi Awgadhaw maygi Seysithamayzi Mabayg.’ ²⁵ Yesu yangukudu guythuyadhin wati maripa kedha, ‘Yagi asir! Adhapa mer seyzi mabaygoengu.’

²⁶ Kalanu wati marin nuyn mabayg mina wati za kasa thayadhin, nuy nanga woelay woelay adhapa miyaydhin mabaygoengu. ²⁷ Mabaygal mura madhu pamemidhin a kidhakidhan kedha umamoeyr, 'Ina miyaw za? Ina miyaw kayn ngurpay kedha? In nubi mabayg mina koey bibiril kupay mabayg, nuy kasa ya muliz a wati marin nubepa karngemin.' ²⁸ Na yadu palgadhin mina mura Galilayaw goegathiya.

Yesu koeyma mabaygal dhoey nidhamoeydhin (Mathayu 8.14-17; Luka 4.38-41)

²⁹ Thana thoeythu poegay koeliya, mina sobaginga ladhudhin Simonom, Andhoeruwom lagoepa. Zemesaw, Yoewanew wara kalmel asimoedhin. ³⁰ Thana nanga mangemidhin palamun lagoenu mabaygal Yesulpa mulemidhin kedha, nungu Simonan yoepkaz ira sumay kikir muynu uthuy lagoenu.

³¹ Wa, Yesu muy uthaydhin nabepa imaypa. Nuydh nanu geth gasamoedhin a gamu tharadhin nan. Balbayginga senabi thonara na balbayg asidhin sumayngu. Na kaday tharaydhin nanu zagethaya asidhin, aymaydhin mura zagethal thanamulpa.

³² Senawbi kutoepa nanga goeyga pudhaynu mabaygal mura Yesulpa agaydhin thanamun kikiril mabaygal a dhuray wati mariw malayzi mabaygal. ³³ Mura sethabi goegathaw mabaygal, thana mina mura si parunu ngapa pamar Yesu mi lagoenu nanga mer. ³⁴ Yesu sethabi kikiril mabaygal yaynanob dhoey nidhamoeydhin a dhuray wati mari malayzi mabaygal lak kedha.

A nuydh thana wati maril yangu mulayle panidhadhin. Minguz kedha, thana ngulaygal kedha, nuy mina nga nanga.

*Yesu maw meparu mura Galilayaw goegathiya
(Luka 4.42-44)*

³⁵ Wara bathaynga nanga mina inuriya Yesu dan palaydhin a uzaraydhin sizi lagoengu adhapa mabaygoegi dhadhar sakarpa, si nuy thoeythu poegay. ³⁶ Senawbi bathaynga nanga thana dan palemidhin Simona a nungu igalgal ladhudhin, Yesun lumadhin. ³⁷ Thana nanga nuyn imadhin, thana kedha mulemidhin, ‘Mura mabaygan ngin lumaypa.’

³⁸ Kasa kay kedha Yesu kedha mulaydhin thanamulpa, ‘Ngalpa kay ngaru wara goegathoepa memayipa itha muynu. Ngay kay ngaru lak kedha thanamulpa maw tharepa, ngay kedha zapa ngapa koepa.’ ³⁹ Kalanu nuy mura senabi Galilayaw goegathiya gulgupaydhin yoewthiya maw siparu, a wati maril adhapa mamayipu mabaygoengu.

*Yesu nuydh goengaw kikirilayg dhoey nidhadhin
(Mathayu 8.1-4; Luka 5.12-16)*

⁴⁰ Wara thonara nanga wati goengaw kikiril mabayg Yesuniya mangaydhin a parunu nubiya kulun pasaynoeydhin. Nuy yoewdhaydhin Yesuniya kedha, ‘Ngay gar koeyma apapudhiz ngibiya. Ngibepa zagethoeginga kedha ngidh ngoena balbayg tidaypa. Ngidh gar ngoena ibupuydhaw.’ ⁴¹ Yesu nanga nuyn imadhin, nungu mina koeyma koerkak badh miyaydhin.

Nuydh nungu geth luwayadhin a mulaydhin nubepa kedha, ‘Wa ngaw mina ubi kedha, ngath kay ngin balbayg poelaypa. Ngi balbayg asir kedha thonar, nginu kikiringu.’

⁴² Balbayginga, mina sobaginga wati kikir adhapa miyaydhin senawbi mabaygoengu. Nuy kalanu mina goengawlna aymaydhin.

⁴³ Kalanu nuy senawbi mabaygoepa koey dharadh mulaydhin, a adhapa wayadhin nuyn kedha, ⁴⁴ ‘Ngi ngayapa kurusipagi, nginu bangal poeypiyam. Wara mabaygoepa mulayg kedha ngath ngin balbayg tidanu. Balbayginga kedha, ngi uzar ngithamun misnarepa, nubepa ngibepa imaypa, a mina yoepathamaypa kedha, ngi balbayg asin. Sew kalanu kay ngi mer koey yoewthoepa aymaypa nginu eso, ina Mosen Sabi yawoedhayzinga nginu siba wanay za, uruy yoewdhepa mura mabaygoepa imaypa kedha ngi balbayginga.’

⁴⁵ Nuy mabayg uzaraydhin, nuy mura mulaydhin mabaygoepa kedha, Yesun adhapudhay zageth midh nanga. Nubiya kurusipa kasa mura mabaygal ngapa Yesulpa imaypa, a nubepa Yesulpa matha ngoedhagidh lawnga goegathoepa mabapa mabaygiya paruya. Mabaygaw garsar nuyn ngoedhe kabuya panidhar. Nuy matha mabaygoegi dhadhabuthoenu meparu a mabaygal ngapa nubepa imaypa kasa mura doegamoengu.

*Yesu nuydh dhag dhoey nidhadhin
(Mathayu 9.1-8; Luka 5.17-26)*

¹ Moenari goeygi koeliya Yesu kuniya tidaydhin Kapoenamoepa. Ngulayg sobaginga gasaman kedha nuy mangiz lagoenu. ² Thana garwoeydhamoeydhin nungu lagoenu, mabayg koeygarsar, buthaginga muya uthaypa pasagudiya. Yesu nuy maw tharaydhin thanamulpa. ³ Dhadhal nanga po mabaygal mangemidhin, thana ngapa angadhin dhag kikirilayg, magawgig.

⁴ Mabayg koeygarsar, thana yan nuthemin Yesulpa gasamaypa. Thana kadaypa memayin thodhapa, arkath ayman lagaw thodhanu bal-bayginga Yesuniya gimal. Thana nuy senabi kikirilayg arkathiya mulupa madhin, apal wakunu yoewthan.

⁵ Yesu na imadhin thanamun mina yoepathaman koeyza, nuy dhagoepa ya mulaydhin kikiril gamupa, ‘Ngaw Kazi, nginu mura wati pawal gud woeyamoeyn.’

⁶ Dhuray sabiw ngurpay mabaygal thana sin nir. Thanamun wakay thoemamay muynu kedha, ⁷ ‘Nuy midh paru kedha umepa, mogo pugan Awgadh! Matha Awgadhaw kupay kedha nuydh gud wayan wati pawa!’

⁸ Yesu senabi thonara nuy nungungu ngulayg asin thanamun wakay thoemamay midh nanga, nuy thanamulpa mulaydhin kedha, ‘Ngitha minga senawbi wakay thoemamipa?’ ⁹ Ngitha koey ngulaygal kedha palbi ukasar zageth ngaru

kalmel za, wara kedha ngay kikiril mabaygoepa muliz, “Nginu mura wati pawal gudwoeyamoeyn!” lawnga ngay na kedha muliz, “Kaday tari a kusumar nginu uthuy rugal a mab uzar lagoepa.” ¹⁰ Ngath ngithamulpa kakal ayman kedha, Mabaygaw Kazi kupaylnga ina apal gud woeyamoeyn mabaygaw wati pawal.’ Kalanu nuy dhagoepa buwayl thayadhin a mulaydhin, ¹¹ ‘Ngay ngibepa muliz kedha, kaday tari, nginu uthuy zapul kusumaw a lagoepa uzar!’

¹² Balbayginga senabi thonara, kikiril mabayg, kaday thariz, kusuman nungu uthuy rugal, uzariz lagoepa. Thana mura mina koeyma madhu pamemidhin, thanamun aka koeyza. Thana Awgadh koeyma thawmadhin kedha, ‘Ngoye kedha ngoedhal za kulay imayginga.’

Yesun Lebin thuran
(*Mathayu 9.9-13; Luka 5.27-32*)

¹³ Kalanu Yesu kuniya tidaydhin Galilayaw Malu buwadhoepa. Koey garsar mabaygal nubiya kalmel. Nuydh kuykaymoedhin thanamulpa ngurpan. ¹⁴ Nungu maboenu woelmay nuydh iman bokadhzoengu garwoeydhamay mabayg nel Lebi, Alpiyasan kazi. Nuy muynu nungu zagethaw lagoenu. Yesu nubepa muliz, ‘Asir ngaybiya.’ Nuy matha koerar asin Yesulpa, wagem asin.

¹⁵ Wagem kay Yesu nuy nanga Lebin lagoenu muynu aydu purthay, kalmel nungu niyay kazil a dhuray koey garsar mabaygal si kalmel, bokadhzoengu garwoeydhamay mabaygal a adhapa

imay mabaygal muynu. Thana nanga aydu purthay. ¹⁶ Dhuray Parasayalgal, a sabiw ngurpay mabaygal thana iman, Yesun aygudan karmel sethabi pasipa imay mabaygal a bokadhzoengu garwoeydhamay mabaygal. Thana nungu niyay kazipa yapu poeybemidhin, ‘Nuydh midh paru ay purthaypa kedha wati mabaygiya karmel, a ngukiw wanimpa, bokadhzoengu garwoeydhamay mabaygal a pasipa imay mabaygal?’

¹⁷ Yesu karngemidhin thanamun Parasayalgaw ya; nuydh adhamintidan thanamulpa kedha, ‘Mabayg nanga kikirigig, nuy doktapa ubin mayginga, mabayg nga kikirilayg, wa nuy ubin miziz. Ngay ngapa mayginga mina mabaygoepa thuraypa, ngay ngaru wati pawa mabaygoepa thanamulpa buwayl idimpa Awgadhoepa.’

Mabayg midh paru aygudagasin Awgadhoepa danal pathaypa

(Mathayu 9.14-17; Luka 5.33-39)

¹⁸ Wara thonara Yoewane Papthayson niyay kazil a mura Parasayalgal aygudag asimoeydhin Awgadhoepa apasin. War mabaygal ngapa Yesulpa yapu poeybaypa, ‘Minguz kedha Yoewanen niyay kazil a Parasayalgal ngulayg aygudagasin, a ginu niyay kazil lawnga?’

¹⁹ Yesu thanamulpa kedha adhamintidan, ‘Gethaw garwoeydhamay ay nanga, koey zageth mabayg aygudoenginga garwoeydhamayzi mabaygaw parunu. Nuy niyaypa yoelpayzi garkaz, nuy nanga sena karmel mabaygan ngaru mura gasaman, aygudaginga lawnga. ²⁰ Wagel

bangal koey thonar gasamoene a nuyn niyaypa yoelpayzi mabayg adhapa manin thanamulngu. Senabi thonara kay thana aygudoegasi-moeyn.’²¹ Nuydh lak wara ya matha ngoedhagidh aymoedhin thanamulpa, ‘Ina kayn ngurpay ngithamulpa, kayn za ngaru kayn za, a kulba za ngaru kulba za, matha kedha kulba sodhanu, ngidh ngaru kayn dhoemawak woeydhayginga. Kedha nanga nadh kayn dhoemawakun nan beregud palan lak yelgan, pakadaman.

²² ‘A matha kedha umal ngukiw za uruy goengaw aymayzinga. Kulba goengaw ngaru piranga, mabaygoepa matha ngoedhagidh lawnga kayn umal nguki malan kulba goengawya; nadh mina koeyma arkath dhanaman, mura idiman umal nguki a uruy goengaw. Kapu za kedha ngidh ngaru kayn umal nguki kayn uruy goengawya malan.’ Minguz kedha, kayn umal ngukiw sik ngaru koey bibirilnga, kulba goengawya.

*Yesu nuy matha kedha sabadhaw kuyk
(Mathayu 12.1-8; Luka 6.1-5)*

²³ Yesu nungu mab woelmay kunaw apaw lagiya sabadhoenu, a nungu niyay kazil kalmel. Thana niyay kazil kasa moenarimayl puy kunal tidamoeyn. ²⁴ Thana Parasayalgal nubepa Yesulpa kedha mulemin, ‘Nagi, nginu niyay kazin pathidhan ngalpan sabi. Ina sabadh! Matha ngoedhagidh lawnga thana sabadhoenu zageth ayman!’

²⁵ Yesu kuniya mulaydhin thanamulpa kedha, ‘Ngitha geth tidayginga, Maygi Thusinu muynu kedha, kay paypa kulay ngalpan buway apakuyk,

Dhawitha nuydh lak kedha za aymoedhin. Wara thonara nuy a nungu mabaygal koey maytha aygi pagar; thana ngaru ay purthar. ²⁶ Nuy muy yoewthaydhin Awgadhaw lagiya a kusumoeydhin thanamulpa woenabal thoewa aydel sizi, kalanu purthadhin, matha koey yoewthaw niyay kaziw aydel, sethabi thoewa aydel wara mabaygoepa lawnga, sabilnga; Awgadhoepea poeybayzimayl. Senabi thonara Abiyatha koeyu misnari thanamuniya.'

²⁷ Yesu nuy kuth madhin kedha, 'Senaw sabadh Awgadhan aymoedhin mabaygaw igililmaypa ibupuydhaypa. Ngitha sabadhaw sabi koey puridharalnga aymayg, sena mabaygoepa mapu poeybaypa. ²⁸ Mabaygaw Kazi ngay Kuykulnga, ngath mura yawaypa zapul matha kedha senabi goeyga.'

3

*Matha ngoedhagidh midh kikiril mabayg balbay tidan sabadh goeyginu
(Mathayu 12.9-14; Luka 6.6-11)*

¹ Wara na Sabadh nanga Yesu a nungu kalmel niyay kazil thana ladhudhin yoewthoepea. Wara mabayg si mepa nungu geth muwayzinga.

² Wara Parasayalga thana ngoelkay ayman, matha nuynd Yesu danal pathar gegeyadhoepea kedha; na kay midh, nuydh zageth ayimpa sabadhoenu, dhoey nidhaypa senabi mabayg sabathoenu.

³ Wa, Yesu thanamulngu ngulayg. Nuy muwayzi mabaygoepa muliz kedha, 'Sew parunu

kaday tari, mura mabaygoepa imaypa.’ ⁴ Nuy Yesu mulaydhin thanamulpa kedha, ‘Matha ngoedhagidh midh, sabadhoenu ayimpa mina za lawnga wati za kedha, igil palan mabayg lawnga mathaman?’ Thana kasa yagi asimoeyn. ⁵ Nuy thanamulpa gegeyadh nagiz, nungu koerkak badh thanamulpa, thana koey ridha kuykul. Nuy kuniya buwayl thayiz mabaygoepa kedha, ‘Nginu geth adhapa luwayar.’ Wa, nuydh luwayadhin, na geth mina balbayg asin.

⁶ Thana Parasayalgal sizi ladhudhin uwan, Erodhan mabaygoepa, kaliya tharaydhin Yesun, ‘Ngalpa bangal nuy mathamoeyne.’

Koeygarsar mabaygal wagel asimoeyn Yesuniya

⁷ Yesu nuy adhapa uzaraydhin a Galilayaw Malupa. Kalmel nubiya koey goersar sew Galilayaw goegathaw mabaygal asimoeydhin. ⁸ Koeysigaw lagaw mabaygan na karngemidhin nuy midh na merparuy, thana mura ngapa nubepa ladhudhin Yoewdhayangu, Yoerusalemoengu, Idumayangu, a matha kedha Yuridhaw Koesaw wara doegam buwadhoengu, koeysigaw goegathoengu, a matha kedha Thayar a Saydon. ⁹⁻¹⁰ Nuydh koeygarsar mabaygal dhoey nidhamoeydhin kedha zoengu mabayg koeygarsar kalmel kikirilgal thana amadhan pathamar nubepa gethan nidhaypa. Nuy buthagasir, zagethoepa a nuy niyay kazipa muliz kedha, moegina gul nubepa buth pathan.

¹¹ Dhuray rimarim mabaygal wati mariw malayzimayl thana na midh thonar Yesun iman, thana wal tiduman kedha, ‘Ngi Awgadhaw Kazi.’

¹² Nuy thanamulpa koey dharadh mulaydhin kedha, ‘Maygi, wara mabaygoepa mulayg, ngay nga nanga.’

Yesun toewalob adhapa thamayzi mabaygal aposoelal, nungu yangu ngurpay mabaygal (Mathayu 10.1-4; Luka 6.12-16)

¹³ Wara thonar Yesu uzaraydhin padaw kibupa, kalanu nuy nungu ubilgal mabaygal thuraydhin, a thana asimoeydhin nubiya. ¹⁴ Nuydh toewalob adhapa thamayidhin kupay poeybadhin aposoelal aymoeydhin, thanamulpa nubiya kalmel oesipa; bangal wara goeyginu thana wayaydhin adhapa, nungu zagethoepa oengaypa maw siparuy a ¹⁵ kupay poeybadhin thanamulpa wati maripa adhapa woeyaypa rimarim mabaygoengu.

¹⁶ Itha thana toewalob aposolaw adhapa thamayzi mabaygaw nelay kedha, Simona. (Yesu nubepa wara nel poeybadhin Petheru.) ¹⁷ Zemes a nungu tukuyap Yoewane. Palay Zebadin kazi. (Nuydh thanamulpa kedha nel poeybadhin, Gigi Kazi. Thanamun yangukudu kedha bowanoerzi.) ¹⁸ A wara thanamun nelay itha kedha, Andhoeru, Pilip, Bartholemiw, Mathayu, a wara Zemes Alpiyasan kazi, a Thadiyus, a wara Simona. (Thana nuyn kedha thoeraypu koey buway mabayg.) ¹⁹ A wara Yudha nuy Keriyothoelayg, ngadh na Yesun kalanu guda aradhin.

*Yesun kupay midh a Sathanan kupay midh
(Mathayu 12.22-32; Luka 11.14-23; 12.10)*

²⁰ Yesu nuy lagoenu mangaydhin nanga mabaygan lak mina koey garsar garwoeydhamoeydhin. Thana buthag asimoeydhin sew lagaw mabaygal aypa aygudoepa. ²¹ Nungu buway mabaygan nanga kedha karngemidhin, nuydh zageth kedha oengaypa, thana ladhudhin nubepa adhapa gethiya yoelpaypa lagoepa. Thanamun wakay thoemay kedha, 'In nuydh kuyk guythuyaypa.'

²² Dhuray sabiw ngurpay mabaygal ngaya nanga Yoerusalemoengu, thana lagoepa ladhudhin Yesulpa, a kedha mulemidhin, 'Sena nuy Sathanan mariw gethiya yoelpayzinga, matha kedha nuyn Bilzibaban gethiya yoelpan; nuydh kedha zoengu ngulayg wati mariw adhapa maythayle; nuydh senawbi kupay gasamoedhin thanamun wati pawa mopakuykoengu.'

²³ Kalanu Yesu thana thuraydhin a mulaydhin kedha, 'In kay ngath ngithamulpa adhamintidaypa; midh kay paru Sathana, Sathanan adhapa maypa mabaygoengu? ²⁴ Midh kay paru basalaya nanu geth dhadhiya mepa. Kedha nanga, senabi basalayapa kuykuthalnga kaday thoeraypa lawnga. ²⁵ Buway lak kedha, nanu geth kay nanga dhadhiya mepa, nabepa kuykuthalnga kaday tharepa lawnga.'

²⁶ 'Sathanan nanga lak kedha ngoedhal za ayman nanga, nubepa lak kedha kuykuthalnga kaday tharepa lawnga. Ngitha nanga ngayapa kedha, ngay Sathanan mariw malayzinga, wa midh kay paru ngath Sathanan mari adhapa

maypa mabaygoengu? Kedha nay na ngaru Sathanan kuth. ²⁷ Sathana ngoedhe koey bibiril mabayg, ngibepa kasa matha nungu loegiya muya uthuypa lawnga. Nginu nanga koey magawl mabaygaw lagoengu zapa gasamoeypa ubi, ngidh ngaru kulay nuyn urukoemin yatharpa. Wagel kay ngidh nginu ubilnga ayman.

²⁸ 'Ngay ngithamulpa mina kay mina ya muliz kedha, ngitha bangal ngaru koey poeypiyam. Awgadhan ngulayg bangal mura wati pawal bangal gud woeyamoeyne matha kedha mabaygaw Awgadhoepa kuniya ngoelkay yangukudul, Awgadhan ngulayg adhapa gud woeyamoeyn. ²⁹ Kasa kay kedha mabaygan ngaya nanga Maygi Maripa ngoelkay yangukuduya ya umamoeypa, thanamun senawbi gegeyadh bangal ngaru thanamuniya kuthaginga kuykuginga. Thanamun kedha gegeyadh ngaru gud woeyayinga.' ³⁰ Nuy kedha zoenguz kedha mulaydhin thanamulpa kulay, minguz kedha thana kedha mulamoeydhin, nubiya muynu Sathanan mari.

Yesun mina gamu buway ngaya nanga

³¹ Senabi thonara nanga Yesun apu a tukuy-pal thana adhal mangemidhin, a ya madhin nubepa adhapa thuraypa, yapa yapupoeybaypa. ³² Nubepa na senabi yangukudu mar nanga, sinubi thonara mabayg nubiya mina koey goesar nuyn zug nanamipa. Thana nubepa kedha mulemidhin, 'Nginu apu a tukuy-pal thana si adhal ngin lumaypa.' ³³ Nuy kedha mulaydhin thanamulpa kuniya, 'Mabaygal ngaya ngaw apu a tukuy-pal?'

³⁴ Kalanu nuy mabaygiya mura gurguy nagaydhin nubiya ngaya nanga nir; nuy kedha, 'Ngaw apu a tukuypal itha! ³⁵ Mabaygan ngaya nanga Awgadhaw ubilnga ayimpa, thana sethabi mabaygal, ngaw apu, ngaw babath, a ngaw tukuyap.'

4

Nagu mabayg (*Mathayu 13.1-9; Luka 8.4-8*)

¹ Yesu lak ngurpan ayman, Galilayaw Malu buwadhoenu pasinu. Mabayg mina koey garsar nubiya. Nuy gulay pathiz adhal woeray amadhan tawalpa, mura mabaygoepa nungu yoepa koerngaypa. Nuy apal gulay thanuriz a thana woerngu dhangoenu kaday sir.

² Nuy thanamulpa maw tariz, ngurapiz koey garsar zapul ya matha ngoedhagidh aymoeyr. Nuy kedha, ³ 'Karngemiw! Wara thonara nagu uthuy mabayg apaw lagoepa uzaraydhin kunaw kapupa uthuypa. ⁴ Nuydh nanga kunaw kapul mura idiman dhoeypa. Dhuray kapul yabugudanu pudhemin uruyl ngapa purthan.

⁵ 'Dhuray kulal boeradharoenu pudhemir, boeradhar kuthuka a thana kapul sobaginga malguy adhan, kuyk na kuthuka boeradhar. ⁶ Kalanu goeygin mathamoeydhin. Minguz kedha, boeradhar kasa moegina; thanamulpa koesimoeypa matha ngoedhagidh lawnga, sipil mamu mulupa zilmayginga.

⁷ ‘Dhuray kapul patal bupanu pudhemir. Thana na koesimir, bupan mathaman sethabi nagul, thana koewsagimayl.

⁸ ‘Dhuray mina boeradhariya pudhemir. Thana malguy puydhar, a koesimoeyr, a koewsa puydhemir puy kunal, wara 30, wara 60, a wara 100.’ ⁹ Yesu kuthanu nuy muliz kedha thanamulpa, ‘Ngi nanga kawralnga, wa kurusipagi!’

Yesun adha min tidayzi yaday midh nanga

¹⁰ Yesu nanga nungu kusayg, dhuray mabaygal Yesun ya na gasaman nanga thana ngapa nubepa nungu toewalob niyay kaziya kalmel. Thana nubepa yapu poeybemin, nuydh lak sakar pudhan nungu adhamintidayzi ya.

¹¹ Yesu kuniya mulaiydhin thanamulpa kedha, ‘Ngithamulpa ya mura yadupalgadhin muy ya, Awgadhaw Basalaya midh nanga, kasa kay kedha mabaygal na ngaya adhal thana kasa gimal kurusipagemipa adhamintidayzi yoepa.

¹² Thana kedha zoenguz matha kedha Minar Poelayzinga midh nanga,

“Thana nagemipa kasa kay imayginga.

Thana kurusipagemipa kasa kay thana koerngayginga, tidayginga.

Thana nay mina gasaman Awgadhoepa buwayl thayamin, wa balbayginga, nuydh guythuyan mura thanamun gegeyadh.” ’

Yesu sakar pudhan senabi nagu gidha thanamulpa

13 Kalanu Yesu kedha mulaydhin thana-mulpa, 'Ngitha toela thoeyayinga thabi sakariya thoeyayzi yaday? Kedha nanga ngitha imayinga ngitha midh paru wara sakariya yaday gasamoeyn? 14 Sew nagu mabayg, nungu thoeyayzi kapul thana matha kedha Awgadhaw yangukudul.

15 'Dhuray mabaygal thana matha kedha kapul yabugudiya pudhemin. Thana na karngemin Awgadhaw ya, Sathana ngapa sobaginga adhapa manin, idiman thanamun igililmayngu.

16 'A dhuray mabaygal thanamun igilaw sakar matha kedha kapul midh, kulaw boeradhanu pudhemin. Thana mina ngurpay na karngemin nanga, senawbi thonara thanamun ika dhiw koezya, 17 kasa kay kedha thanamun mari igililnga gimiyu muk, sipil mamu mulupa zilmayginga. Thana kasa thawpay thonarpa balbayginga. Midh thonara nanga wati za dhadha mangiz lawnga koerawayg mabaygal mangemin, thana aka palimoeyn. Thana kasa akan zilmemin sobaginga geth wanemin Awgadhaw yangu.

18 'Dhuray mabaygaw sakaral matha kedha kapul midh, patal bupanu pudhemin. Thana karngemin Awgadhaw ya, 19 kasa kay kedha thana koeyma ubin memayipa apaw goewaw igililmaypa. Thanamun wakay thoemamay thanamun gamu igililmay a nabi apaw goewaw sirisiril, a sethabi sirisiril matha kedha patal puy midh. Mura Awgadhaw mina ngurpay adhapa mizin thanamun mina igililmayngu. Thanamun sethabi mabaygaw igililnga aykapuginga.

²⁰ ‘A wara mabaygal thanamun igilaw sakaral matha kedha kapul midh mina boeradhanu pudhemin. Thana karngemin a ayman senawbi mina ya, koesimiz a koewsa puydhiz. Wara igililmayl puydhamoeyn 30 koewsal a wara 60 a wara 100.’

Buya ngaru nagepa gimal
(Luka 8.16-18)

²¹ Yesu lak adhamintidayzi ngurpay ayman thanamulpa, mina igilaw sakar midh nanga, ‘Koey zageth mabaygan thungi manin a besin-inu apal wardhan, lawnga uthuy lagoenu apal. Nuydh ngaru gimal wanan nanu siyay lagoenu.

²² Mi zapul kayib gumi ngaru bangal kakal mabaygaw parunu, a mi zapul woerdhayzimayl nanga ngaru bangal woerdhayginga. ²³ Ngi nanga kawralnga, wa karngemin.’

²⁴ Nuy thanamulpa mulaydhin kedha, ‘Mamu karngemin, mina yoepa a ngidh ayman sethabet zapul sena nginu pawa midh wara mabaygoepa, wa, nginu Daparaw Thati lak bangal gimal kabuthan senawbi pawa ngibepa. ²⁵ Poeypiyam kulay Awgadhoengu a kurusipagemiziw nungu yapa; ngadh nanga moegina gasaman, Awgadhan bangal nubepa poeybane koeyza. Ngadh nanga tidayginga, nungungu bangal adhapa mamayine, setha nungu mi moegina zapul.’

Yesun sakariya thoeyayzi ya, nagu koesimiz
(Mathayu 13.31-32,34; Luka 13.18-19)

²⁶ Yesu nuy matha umepu Awgadhaw Basalaya yadu poelgaypu, ‘Awgadhaw Basalaya ngoedhe kedha nge, mabaygan kapul idiman mura nungu

zagethaw boeradhoeriya. ²⁷ Kalanu nuy war zagethan meparu goeyga kubil koey garsar. Kasa midh kubilunungu uthuy, goeyga nuy gurguy ulaypu nungu ubilmaypa.

‘Setha nungu uthuyzimayl kapul nanga kasa thanamun geth malguy puydhoedhin, a koesimoeydhin nubepa gumi. ²⁸⁻²⁹ Minguz kedha, na boeradhar waza kapu boeradhar, nagul balbayginga malguy palgidhin, kalanu kayn ay puydhaydhin, a burugam asidhin. Ay nanga giya asin ayboewdhaw thonar gasaman. Senaw ngadh nanga uthudhin, nuy bangal sobaginga uzaridhe, giya aypa adhapa poethaypa.’

³⁰ Kalanu Yesu nuy nubepa yapu poeybiz kedha, ‘Ngalpa kay mi kuykul ina Awgadhaw Basalaya sakar pudhaypa; ngath kay mi sakariya thoeayzi ya pudhamoeypa?’ ³¹ Awgadhaw Basalaya na ngoedhe kedha nge mastadaw kapu midh nanga, na kuthuka wara kedha moegina kapuginga ngithamun nagu lagoenu. ³² Kasa kay kedha ngidh nan boeradharoenu uthun na koesimiz koeyza, war nagul kuthukamayl. Nanu thamal koey zapul uruyapa padoepa aymoeypa matha ngoedhagidh nanu iradhoepa, a thanamulpa lag aymoeypa.’ ³³ Nuydh koey garsar zapul thanamulpa adhamintidaydhin a nuydh thana gabudhan ngurpamoeypu, thanamulngu koerawaygoengu.

³⁴ Nuydh wara thanamulpa mamu ngedh ngurpay aymayinga. Mura nungu ngurpayl thanamulpa mabaygoepa nanga, mura kakal ya matha ngoedhagidh aymoeyzimaya. Matha nuydh

nungu niyay kazipa mina mura moegithap sakar madhin nungu ngurpay aykap midh nanga.

*Yesu gub a baw apa thayadhin
(Mathayu 8.23-27; Luka 8.22-25)*

³⁵⁻³⁶ Goeygiw kutapa nanga nuy nungu niyay kazipa kedha mulaydhin, ‘Ngalpa thakaripa malu war doegam buwadhoepa.’ Wa, nungu niyay kazil nubiya kalmel pathemidhin war doegam buwadhoepa butanu. Thanamuniya kalmel dhuray butal. Mabaygaw garsar kasa si kuniya wanaydhin.

³⁷ Thana nanga pungar, thanamuniya dhadhal gub mangaydhin, baw lugitharadhin butaw mina amadhan dudupay, woer kasa zapun muy thayar. ³⁸ Nuy Yesu senawbi thonar uthuy yoewir kunanu, guzinu kuyk woeydhayzinga mer. Thanamun aka mina koeyza; thana nuy walman, kedha mulemin nubepa, ‘Ngurpay Mabayg, kame! Kame! Ngidh midh wakay thoemamipa, in ngalpan amadhan dudupay?’

³⁹ Nuy nanga dan palaydhin nuy gubapa kedha mulaydhin, ‘Mulupa pudi, ngi mingu puridha asinu?’ a malupa nuy kedha mulaydhin, ‘Thuma asir.’ Sew kalanu mina koey idi pudhaydhin ngalagaw gub baw apasidhin.

⁴⁰ Kalanu nuy nungu niyay kazipa buwayl thayiz, kedha muliz, ‘Ngitha mingu akan memayipa. Ngitha matha mina yapa thoemayinga ngayapa?’ ⁴¹ Thanamun aka mina koey zapul, thana kedha kidhakidhan, ‘In midh paru mabayg, gub a malu nubepa karngeminu?’

5

Yesu nuydh wati mariw malayzinga balbay tidan

(Mathayu 8.28-34; Luka 8.26-39)

¹ Thana Galilayaw Maluya bal pagadhin wara doegam buwadhoepa. Thana gasamoedhin Geroesinaw goegathoepa. ² Yesu nanga pagan butangu nubiya mangiz mabayg, wati mariw malayzinga. Nuy ngapa moeram gudoengu.

³⁻⁴ Nungu niyay lag sakaynu muynu, moeram gudoenu. Nuy koey thabukiriw mabayg kasa kay kedha mabaygan koey zageth nuyn yatharan. Matha kedha malil urikam matha ngoedhagidh lawnga nuydh lak papudhamoeyn, ngarangu a gethangu. Mabaygoepa matha ngoedhagidh lawnga nubepa kunumaypa. ⁵ Goeyga kubil koey garsar nuy kasa gurguy ulaypa moeram gudiya a padiya; ar pugepa, a nuy nungu geth gamu kulan papathamipa. ⁶ Koey sigapa nuydh Yesun imadhin, wa nuy zilmaydhin a kulun pasayniz nubiya parunu.

⁷ Nuy koey gimiya wal miyaydhin, ‘Yesu Awgadhaw Kazi, nuy Awgadh koey gimal, ngi mi ubilmaypa ngapa ngayapa? Awgadhaw parunu ngidh kay ngayapa kuth thoerayg!’ ⁸ Wagel kay senabi garkaz wal miyaydhin, Yesu kulay kedha mulaydhin, ‘Wati mari ngi adhapa senabi mabaygoengu.’

⁹ Kalanu Yesu yapu poeybiz nubepa, ‘Nginu nel nga?’

Nuy mabayg kedha nubepa muliz, ‘Ngaw nel koeygarsar kuyk koeygarsar wati maril in

gamunu muynu.’ ¹⁰ Nuy koeyma thonaralnga Yesulpa yoewdhaydhin kedha, ‘Maygi adhapa woeyayg wati maril thabi boeradharoengu.’

¹¹ Koeygarsar buruman amadhan padaw berowiya ay purthaypu. ¹² Thana wati maril Yesulpa mulemidhin, ‘Ngoey kedha burumpa woeyay, ngoey kay setha muy aremipa burumoenu.’

¹³ Wa, nuy kudu madhin a thana wati maril dhanamaydhin mabaygoengu a burumiya uthemidhin. Sena burumaw woelak, thana mura padiya mulupa zilmemidhin, a dudupamoeydhin malunu adhal. Senabi burumaw garsar 2000 mura. ¹⁴ Thana burumaw danal poethay mabaygal zilmemidhin yangukudu madhin mudhaw lagoepa a matha kedha mura moegina mudhaw loegiya. Mabaygal imaypa ubin memayidhin, na za miza nanga aymaydhin.

¹⁵ A thana nanga Yesulpa, thana imadhin nuy n mabayg wati marin ngan na siparuy kulay. Thana nuy n dhoemawakulayg imadhin, a nuydh mina wakay thoemamay kuniya gasamadhin. Thana nanga iman thanamun aka koeyza. ¹⁶ Thana ngaya na imadhin Yesun zageth, thana umamoeyr mabaygoepa kedha, zapul midh nanga aymoeydhin wati mariw moelayzi mabaygoepa, a matha kedha burumal midh na dhanamay.

¹⁷ Mabaygal Yesulpa mulemidhin kedha, thana bangal wanane senabi koey boeradhar. ¹⁸ Yesu nuy butanu pathaydhin, nuy kulay nga nanga wati, mariw malayzinga ngapa Yesulpa a yoewdhaydhin kedha, ‘Ngay kay ngibiya oesipa.’

¹⁹ Kasa kay kedha Yesu nuyn wadhadhin kedha, ‘Lawnga, ngi kuniya tidi ngingu lagoepa a ngingu mabaygoepa, a thana yadu thuremoeyr kedha, kuykulmay mi mina za ngibepa ayman, a mina koerkak badhal pawa.’

²⁰ Wa, nuydh mabaygan Yesun wanan, nuy uzaraydhin 10 mudhaw lagoepa, senabi doegam nel Dekapolis. Nuydh thana mura yadu thuraydhin kedha, Yesu nubepa mi matha ngoedhagidh aymadhin. Mura setha ngaya nanga karngemin, thana mina madhu pamemidhin.

*Yesu dhoey nidhadhin yoepkaz kikirilayg
(Mathayu 9.18-26; Luka 8.40-56)*

²¹⁻²² Yesu a nungu niyay kazil, thana nanga kuniya tidemidhin wadhoegam buwadhoengu, mabaygan mina mura garwaydhamoeydhin nubepa. Nuy ka matha woerngu buwadhoenu mer, wara thanamun yoewthaw kuyku mabayg nel Zayroes ngapa sin nubiya parunu kulun pasayniz, ²³ a mina koeyma yoewdhiz kedha, ‘Ngaw yoepkaz kaziw gar amadhan um, ngi gar aya ngaybiya asir. Ngidh gar kay kasa nanga geth wanaypa nabiyaya, nanungu umangu?’

²⁴ Kalanu Yesu nubiyaya asidhin, senawbi mabaygaw garsar lak nubiyaya wigel asimoeydhin, dhuray mamu zug nanamoeyr Yesuniya.

²⁵ Senabi thonara thanamuniya wara yoepkaz puzir. Na senabi yoepkaz moelpalan ipi yapaydhin 12 wathoepa, goeyga kubil koeygarsar.

²⁶ Nadh mura doktal imaypa nuthaydhin, a thana mura yaynanob nuthemidhin dhoey nidhaypa

nabepa, kasa kay kedha nanu kikir kasa lak mapu oesipu a bokadhza mura guythuyadhin.

²⁷ Senabi thonar nadh karngemidhin Yesun adhapudhay dhoey nidhay zageth, na kedha zoengu wagemel asidhin Yesuniya. Mabaygiya dhadhiya nadh Yesun koey sodh gethan gasamoedhin. ²⁸ Nadh nabiyana kedha wakay thamamayidhin, 'Ngath kay na nungu koey sodh gethan gasampa, ngay kay mura balbaygoesipa ngoezu nabi kikiringu.' ²⁹ Nadh na mi thonara gamu tharadhin Yesun sodh, senabi kikir nanu wath pathadhin, senabi thonara, nadh nanu gamunu muynu gasamoedhin kedha, na balbayg asidhin.

³⁰ Senabi thonara Yesu ngulayg asidhin kedha, nungungu woenab a poerapar adhapa miyaydhin; nuy kuniya tharaydhin a mabaygoepa yapu poeybaydhin kedha, 'Ngaw sodh, ngadh gethan gamu tharanu?' ³¹ Thana nungu Yesun niyay kazil nubepa kedha, 'Ngidh imayginga, ngibepa kakal kedha, in mabayg mina koey garsar zug nanamipa, ngi mipa yapu poeybepa kedha, ngin ngadh gamu tharanu?'

³² Kasa kay kedha Yesu ngaru nagay, imaypa kedha mabaygan ngadh nungu sodh gamu tharanu. ³³ Na yoepkaz na nanunguz ngulayg nanu gamunu kikir muwasidhin. Na matha uzaraydhin Yesulpa apa pudhaydhin nubiyana parunu, nanu gamu gar lupar akan. Na mina mura soleginga yadu palgadhin zapul midh paru nanga. ³⁴ Kalanu Yesu mulaydhin nabepa kedha, 'Ngaw kazi uzar, woenab ngibiya kalmel; ngin kedha zoenguz mina dhoey nidhan, kuyk nginu mina yoepathaman.'

³⁵ Nuy nanga yadu umay Zayroesan zapa woeyay mabaygal ngabunadhin nungu lagoengu kedha yadaygal, ‘Nginu yoepkaz kazin muwasinu; ngidh nuyn Ngurpay Mabayg yoelpayg nginu lagoepa, ngidh nungu thonar guythuyayg.’ ³⁶ Yesu nanga thanamun yangu wakay gasamoedhin, nuy kedha mulaydhin yoewthaw kuyku mabaygoepa, ‘Akan maygi, thanamulpa koerngayg, lak akag kasa mina yoepathamar.’ ³⁷ Nuydh senabi mabaygaw garsar mura wadhaydhin, nuydh yoelpamoeydhin nubiya kalmel matha Petheru, Zemes, a nungu tukuyap Yoewane.

³⁸ Thana nanga amadhan aymoeydhin yoewthaw kuyku mabaygaw lagoepa nanga, Yesu imadhin kedha mabaygan may mar a thana mina koey gimiya may mar. ³⁹ Nuy nanga muy yoewthaydhin nuy kedha mulaydhin thanamulpa, ‘Ngitha mingi mina koey gimiya may maypa, ina moegina kaz um mayginga, na kasa uthuy yuwipa.’ ⁴⁰ Thana kasa giw mar nubepa. Kalanu nuydh thana sizi lagoengu mura adhapa wayaydhin muyngu. Nubiya si matha apu thathi a nungu pasi puziw mabaygal; thana muya uthemidhin na moegina yoepkaz ngalaga nanga yuwir.

⁴¹ Nuy nanu gethanu nidhaydhin a thanamudh kedha mulaydhin nabepa, ‘Talitha kum.’ (Aykap muynu kedha, ‘Moegina yoepkaz, kaday tari, ngay ngibepa kedha muliz.’) ⁴² Na moegina yoepkaz mina senabi thonara kaday tharaydhin, a mab uzaraydhin; na matha toewalob wathaylayg. Thana sethabetonara mina koeyma

madhu pamemidhin.

⁴³ Nuy thanamulpa mina koey ridha ya woedhan aymoeydhin, si muynu kedha, 'Wara bangal kobegadh mabaygoepa mulayg, ngath miza nanga aymoenu.' Nuy thanamulpa wara kedha mulaydhin, 'Ngitha nan aydu poeybaw.'

6

Yesulpa apasinga nungu goegathaw mabaygal

(Mathayu 13.53-58; Luka 4.16-30)

¹ Senabi ngurpay kalanu Yesu nuydh senabi lag wanadhin, nungu mina geth lagoepa kuniya uzaraydhin kalmel nungu niyay kazil.

² Sabadhoenu nuydh nungu ngurpay kuyk aymoedhin thanamun yoewthanu muynu. Koeyma mabaygan ngaya nanga karngemidhin, thana mina koeyma madhu pamemidhin kedha, 'Ey, nuydh ngalagaz sethabi ngurpay zapul gasamoeydhin; nubepa koey ngulayg ngalagaz? Nuy midh paru ngulayg adhapudhay zagethoengu aymoeyle mabaygaw buth poethayle?' ³ Nuy kasa kamda, koey ngurpay mabayg lawnga, nuy miyay Mariyana kazi, a nungu tukuypal Zemes a Yoewsepa, Yudha, a Simiyon. A nungu babthal itha muynu.' Kedha zoenguz thana nubepa koerngayl kawra mayginga, a apasinga.

⁴ Yesu kedha thanamulpa, 'Mura lagiya nanga peropethoepa koerngayl kawra aympa, a apasimoeypa, matha nungu goegathoenu koerngayginga mina koeyza, a matha kedha

nungu geth lagoenu, nungu kulkaw mabaygiya.’⁵ Nubepa matha ngoedhagidh lawnga koey zagethoepa aymoeypa, kasa gegeyadh, nuydh matha moenarimayl kikiril mabaygal balbay tidadhin a dhoeynidhamoeydhin.⁶ Nuy mina koeyma madhu pamaydhin nuydh nanga imadhin kedha mabaygan mina yapathamayinginga nubepa. Thanamuniya thimedh mayginga.

*Yesu wayaydhin nungu toewalob niyay kazil
(Mathayu 10.5-15; Luka 9.1-6)*

Kasa kay kedha nuydh Yesu ngurpay matha ayimpu goegath goegathiya.⁷ Wara goeyginu nanga Yesu ngapa thuraydhin nungu niyay kazil. Kalanu nuydh wayaydhin thana ukasar ukasar mura yayanob goegathoepa. Nuydh thanamulpa kupay madhin thanamulpa mabaygoepa wati maripa adhapa maypa.⁸ Nuydh yawoedhan aymoedhin thanamulpa kedha, ‘Wara zapul bangal maygi ngithamuniya karmel maboenu, matha boegi kedha. Kunaw susu lawnga, a rugaw yana lawnga, a bokadhza maygi ngithamuniya karmel.⁹ Ngitha bangal matha azaz ngaral kusumoene, a setha ngithamuniya mi rugal nanga soeyzipa; matha kedha, wara lak rugal maygi.’¹⁰ Nuy lak mulaydhin thanamulpa kedha, ‘Ngitha na mi lagiya muya idiman nanga, matha sew bangal kurusipa ngitha sizi wara goegathoepa ladhun.

¹¹ ‘Ngitha nanga mi goegathan ayawal mayginga a koerngayginga nanga ngithamulpa, ngitha wara goegathoepa ladhun sizi. Ngitha buthu lupemin sanoengu; thana nanga iman, wa

thana ngulayg asin kedha, thanamun koerngayginga koeyza thana ngoedhe inuraw mabaygal nge.'

¹² Kalanu thana ladhudhin ukasar ukasar yayanob maw siparu goegath, goegathiya kedha, 'Adhapa buwayl thayemiw ngithamun wati pawangu, garthil thayemiw Awgadhoepa.' ¹³ A thana wati maril adhapa mamayir mabaygoengu, a kikiril mabaygiya thana wakasun pinimoeypu, kalanu kuyku nidhamoeydhin thana thanamun kikiringu.

*Yoewane Papthayson kuthaw ya
(Mathayu 14.1-12; Luka 9.7-9)*

¹⁴ Thanamun Yoewdhayalgaw kuyku mabayg Erodh nuydh Yesun mura zagethaw yaday karngemidhin, kuyk Yesun ya mura goegathiya zoelmaydhin. Dhuray mabaygal sethabi thonara kedha, 'Nuy Yoewane Papthayso umangu kaday tharayngu! Nubiya kedha zoenguz senabi woenab mepa adhapudhay koey zagethoepa ay-moeypa.'

¹⁵ Wara kedha umamoeyrngu, 'Nuy peropeth Elayza!' a dhuray kedha, 'Nuy peropetha, setha kulay mi peropethal nanga kulay.' ¹⁶ Erodh nanga midh thonara karngemidhin nanga senawbi ya, nuy kedha mulaydhin, 'Senaw nuy Yoewane Papthayso! Ngath nungu kuyk adhapa pathadhin kulay, kasa kay kedha nuy midh paru lak igililnga!'

¹⁷ Wagel kay mura thabi zapul, Erodh nuydh kulay Yoewane Papthayson kunumay lagoepa gasamoedhin, kuyk nuydh nungu tukuy paw

ipi nubepa ipi madhin. Nanu nel Erodhiyas. Na kulay Erodhan tukuypaw ipi, Pilipan ipi. ¹⁸ Yoewane nuy mura thonara kedha umepu Erodhalpa, 'Sena matha ngoedhagidh lawnga ngi niyaypa yoelapiz nginu tukuypaw ipiya.' ¹⁹ Nanu Erodhiyasana ubi Yoewanelpa uma mathamoeypa, kasa kay kedha nabepa kedha aymoeypa koey zageth. ²⁰ Minguz kedha, nanu alay Erodh nuy akan kedha wati zoengu aymoeyle. Nuy ngulayg kedha, Yoewane mina kapu akasizi mabayg, nuydh nuyn kedha zoenguz giyaw woengan umangu. Erodh nuyn ngulayg kasa kobegadh thonara thuran Yoewanen nubepa kurusipoegaypa. Erodhan kasa midh wakay thoemamay koey garsar aymoeypa, nungu kasa ngaru ubi Yoewanelpa.

²¹ Nadh Erodhiyas kurusipa aymoedhin nanu wati ubilnga zageth. Erodhan kazi mayzi goeyga nanga nuydh mina koey tha aymoedhin mura gabmenaw kuyku mabaygoepa, koewbu kuyku mabaygoepa, a matha kedha mura Galilayaw koey mabaygal. ²² Nanu Erodhiyasana yoepkaz kazin mina kapu girel aymoedhin mura mabaygiya parunu senabi thangu lagoenu. Erodh a nungu thurayzi mabaygal thanamulpa mina matha ngoedhagidh, koey dhiwalnga nanu sagul. Nuy kuyku mabayg nabepa kedha mulaydhin, 'Nginu mizoepa ubi, ngath kay ngibepa maypa.'

²³ Nuydh nabepa koeygarsar zapul pa ngoedhalmayl poeybaypa mamayir kedha, 'In ngay Awgadhaw parunu ngibepa mina koey mina yadu umepa, ngath kay ngibepa ngaru maypa, kasa kay moegina mura ngaw niyay lagaw mina

zoengu.’ ²⁴ Kalanu na adhapadhadhin a nanu apupa yapu poeybaydhin kedha, ‘Ngay kay mi zapa mulipa?’ Na apu kedha mulaydhin, ‘Yoewane Papthayson kuyk kedha thonara, adhapa pathayzinga.’

²⁵ Na yoepkaz kuniya Erodhalpa a kedha mulaydhin, ‘Ngoezu ubi kedha ngidh ngayapa kedha thonara mar Yoewane Papthayson kuyk beseninu kay muynu aral.’ ²⁶ Nuydh na Erodh gasaman nanga nuydh mina koerkak badh gasamoedhin, kasa kay kedha nubepa ubig oe-sipa lawnga, kuyk nuy nabepa mulaydhin mura mabaygaw parunu, nuy mi mina koey ya mulaydhin nanga.

²⁷ Nuydh nungu gamu puziw mabayg wayadhin Yoewanen kuykupa ngapa maypa. Nuy nungu gamu puziw mabayg uzaraydhin kunumay lagoepa, Yoewanen kuyk pathadhin. ²⁸ Kalanu nuydh nan beseninu muynu aradhin, a nabepa yoepkazipa madhin. Kalanu nadh nanu apupa madhin. ²⁹ Nungu nanga Yoewanen gamu puziw mabaygan karngemidhin nanga, Yoewanen kuykupoethay ya, thana ladhudhin a nungu gamu madhin. Kalanu thana moerama thayadhin. Kuyk mura nubi sirisir, Erohdhan aka mina koeyza nuydh na senabi kasa ya karngemidhin kedha, Yoewane Papatayso lak kaday tharaydhin umangu. ³⁰ Yesun niyay kazin nanga zageth muwasidhin thana kuniya tidemidhin nubepa yadu thuraypa thana zapul midh paru nanga aymoeyr, a ngurpay thanamun.

³¹ Senabi thonara mabayg mina koey garsar, Yesu a nungu niyay kazil thanamulpa kasa aygudoepa gegeyadh. Yesu kedha mulaydhin thanamulpa, ‘Ayawal, ngapa ngaybiya asimoey, ngalpa mabaygoegi dhadhasakarpa ladhuypa ngoenapudhaypa, matha ngalpa.’ ³² Kalanu thana thanamun butanu mamayidhin mabaygoegi dhadhasoekarpa ngoenapudhaypa.

³³ Kasa kay kedha mabaygan thana imaydhin a kulay thayamidhin ngaran gimiya, woelay woelay wamayir mura goegathoengu. ³⁴ Thana na mangemidhin nanga Yesu kadaypa pagadhin a imadhin mabaygaw garsar; nungu koerkak badh miyaydhin thanamulpa, minguz kedha thana gar ngoedhe mamuy danal poethay mabaygoevinga. Sina nuydh matha ngurpay kuykayman mura zapun ngurpamoeyr thana.

³⁵ Goeyga na pawpa aymiz nanga, nungu niyay kazil ngapa nubepa a kedha mulemin, ‘In goeyga mina pawpa, ina amadhan goegathoevinga, ina zaginga thanamulpa aypa gasamoeypa. ³⁶ Ngidh thana wayi amadhan apawlagaw sawalagoepa a amadhan goegathoepe lak kay thana ayde barpudhamoeypa thanamulpa aygudoepa.’

³⁷ Nuy kuniya thanamulpa kedha mulaydhin, ‘Lawnga, ngitha thanamulpa ayde mamayi aygudapa.’

Thana kedha nubepa Yesulpa, ‘Nginu ubi midh kedha, ngalpa kasa koeyma bokadhza sagul poelaypa, ngoey kay ngalagaz kedha koey bokadhza gasampa ten tawsan dolal sikedh, puy kunoepa barpudaypa thanamulpa aygudoepa?’

38 Kalanu Yesu thanamulpa yapu poeybiz kedha, 'Ngithamuniya midh mura sey puy kus-naw susul. Ladhu imaypa.'

Thana na imiz thana nubepa kedha mulemin, 'Itha matha payb kunaw susul a ukasar wapi.'

39 Yesu kedha muliz nungu niyay kazipa, 'Apa niyaypa mamayi setha mabaygal, kedha thana yaynanab, kapu maludh gamul bupiya gimiya niyaypa.' 40 Thana gar thanamun kuwaya nithaman, wara kuwaynu pipti mabaygal, a wara kuwaynu andred mabaygal.

41 Kalanu Yesu sethabi payb kunaw susul kusuman a ukasar wapi. Nuy kalanu daparpa kadaypa nagaydhin a Awgadhoepa eso poey-baydhin. Nuydh kunaw susul kope tidamoeyn a nungu niyay kazipa kusuman thanamulpa mabaygoepa poeybaypa. A nuydh lak ukasar wapi kedha mamaman mura mabaygoepa.

42 Thana mura balbayginga maytha yoeruynga, senabi ay purthadhin, na kulay kasa moegina,

43 kasa kay kedha ay muynu koey garsar, Awgadhan senabi moegina ay kedha madhin, thana niyay kazin thadha wanayzimayn toewalob mura liday aymoeydhin ayngu kunaw susul a wapi. 44 Senabi moegina aydu poey-badhin nanga mabaygaw garsar mina koeyza, garkazil mura payb tawsan.

Yesun mab woerab gimiya

(Mathayu 14.22-33; Yoewane 6.16-21)

45 Sew kalanu nanga nuydh nungu niyay kazil sobaginga wayaydhin butanu. Thana nubiya kulay war doegam buwadhoepa, goegath nel

Bethsayda. Nuy mabaygoepa mura mulaydhin senabi thonara kedha, 'Ladhu.' Wa, thana mura ladhudhin kalanu.

⁴⁶ Mabaygaw yawal woeyay kalanu Yesu nuy padoepa kadaypa uzaraydhin, thoeythupoe-gaypa. ⁴⁷ Inur nanga toedimoeydhin, thanamun niyayziw ngulaynga, but matha malu dhadhiya pungar. Senabi thonara nuy Yesu matha gimanoeka, nungu kusayg lumadhoenu.

⁴⁸ Nuydh imadhin kedha, nungu niyay kaziw sirisir thana mina koey gubiya paypa thapar but. Goeyga pudhaynu nanga nuy thanamulpa pagan woerab gimiyaa mab woelmay. Nuy nanga yabay thoeyaydh miyaydhin nanga ⁴⁹⁻⁵⁰ thana nuyn imadhin nuy woerab gimiyaa woelmay. Thanamun wakay thoemamoeypa kedha, 'A! Mari senaw boey!' Thana ar pugemidhin, thanamun akal mina koey zapul, thana nanga nuyn imadhin. Yesu balbayginga thanamulpa mulaydhin kedha, 'Ngitha akag, in ngay.'

⁵¹ Kalanu nuy thanamuniya kalmel pathaydhin butanu. Sinubi thonara abere gub muwasidhin. Nungu niyay kazil mina koeyma madhu pamemidhin, muynu thana kedha memayiyir, 'In midh paru mabayg.' ⁵² Thana nungu kulay goeygiw zagethal pudhamayginga matha kedha payb tawsan mabaygal nanga aydu poeybaydhin. Thana sew aykap gasamayginga.

Yesu kikiril mabaygal dhoey nidhaydhin goegath nel Genesareth

⁵³ Kalanu thana wara doegam buwadhoepa thardhadhin, goegath nel Genesareth. Thana

na si mangaydhin thana but kunaw urun ay-maydhin, ⁵⁴ thana na kadaypa tadir nanga, sew goegathaw mabaygan nuyn ngurpadhin kedha, 'A, in Yesu.' ⁵⁵ Kalanu thana mura gurguy zilmemidhin yadu thuraypa kidhakidhan. Mura na goegathiya ya zilmaydhin nanga, thana mura thonara ngapa garwoeydhamoeypu nubepa kikiril mabaygal doey nidhaypa mamayidhin. Thana angemidhin uthuy lagoenu.

⁵⁶ Yesun mab ngalagiya thana kikiril mabaygal sepa thonarpa agay, nuy mi goegathiya woelmay a mi apaw lagiya woelmay, mabaygaw garsar ngalaga nanga, thanamun goegathiya dhadhiya thana sepa thonarpa mina agay. Thana nubepa siyara apa pudhemir a yoewdhemir kedha, 'Thana gar kay, nginu kasa kay nanga dhoemawak gamu thoeraypa? Thana kay gar mura balbayg asimoeypa.' Setha ngaya nanga mura kikirilgal nanga thana nungu dhoemawak nanga gamu tharal gethan, thana matha gethiya balbayg asimoeyr, mura thanamun kikiringu yaynanob.

7

*Wara ngurpay thanamun Yoewdhaylgaw
thathiw thathingu ngapa
(Mathayu 15.1-9)*

¹ Wara thonara dhuray yoewthaw koey mabaygal, Parasayalgal a sabiw ngurpay mabaygal ngapa Yesulpa ladhudhin. Thana wara koey mudhaw lagoengu, Yoerusalemoengu. ² Thana imadhin kedha dhuray nungu niyay kazil

getha garwalgayginga ay purthay thonara kedha lawnga kedha Parasayalgaw kulba pawa midh nanga gethoepa garwalgaypa.

³ Parasayalgal a mura Yoewdhayalgal thanamulpa kasa matha aygudoepa lawnga getha garwalgayginga, thana kay ngaru kulay gethal garwalgemipa thanamun thathiw thathiw ngurpan midh nanga parunguz ngapa. ⁴ Thana na nanga ayde gasamoeyn, ayngu sakariya lagoengu thana ngaru kulay garwalgane, kasa matha purthayginga, a matha kedha koey garsar dhurray thanamun igililmay pawal thana gasamoeydhin thanamun thathiw thathingu; panikinaw a abuwasadhaw, a komal ngukiw zapul.

⁵ Kalanu thana Parasayalgal a sabiw ngurpay mabaygal Yesulpa yapupoeybemidhin kedha, ‘Nginu niyay kazil mingi ngoeymudh kulay igililmaydh zageth mabaginga, thana kasa getha garwalgayginga aygudoepa?’

⁶ Yesu kuniya kedha mulaydhin thanamulpa, ‘Ngitha kasa mamuy goengawl gimiya oengemipu. Senabi kulba peropeth Isaya, nuydh ngitha yadu mayparuy, nungu Minar Poelayzinga kedha,
“Sethabi mabaygal ngoena thawmanin thanamun gudan,
kasa kay kedha ngoenakap koeysigal.

⁷ Thanamun thawmay wara mina aykapuginga, thana kasa gub sagul poelaypa thawmaythu, a thanamun mina ngurpay kasa koew apa goewaw mabagaw aymayzimayl,
Awgadhaw aymayzimayl lawnga.”

⁸ ‘Wa, ngitha kasa mabaygaw aymayzimayl kulay thayamoeydhin, a Awgadhaw aymayzimayl sabil kay ngitha mayginga.’ ⁹ Nuy matha umay kedha thanamulpa, ‘Ngithamulpa kedha, ngitha mina koey ngulaygal Awgadhaw sabi midh nanga, kasa kay kedha ngitha Awgadhaw sabi pasinu wanan a ngithamun geth aymayzi sabiw yangukudul kay gima thoeridhoemoeypa, a yakaman mabaygoepa. ¹⁰ Awgadhaw wara sabi Moselpa maynguzinga kedha, “Ngidh nginu apu thathipa ngaru apa pudhepa, ngidh nginu apu lawnga nginu thathi mulamoeyn nanga, sabiw mabaygan ngin bangal umapa wayane.”

¹¹ ‘Mina pawa kedha, mabayg sike kapu rugalayg, nuydh ngaru nungu apu thathi sib wanampa, kasa kay kedha ngithamun geth pawa mina wardh; ngitha ngulaygal ngoelkay ya woedhay ayimpa Awgadhoepa kedha, “Ngath wagel bangal mura itha thabi rugal Awgadhoepa mamayine.”* ¹² A kalanu ngitha ngulayg nuyn senawbi mabayg lawnga manin nungu apu thathipa zangu aymoeyle, kuyk nuydh ayman ina korbaniw yangukudu kedha, “Itha maygi rugal, Awgadhoepa adhapa thamayzimayl.” ¹³ Ngitha kedha zoengu Awgadhaw sabi adhapa idimoeypa a ngithamun thathiw thathiw aymayzi sabi kay ngitha ayimpa; ngitha mura thonara kedha memayirngu.’

Dhuray zapul ngulayg mabayg kusikus palan

* **7:11** Nubi pawa nanga thanamudh kedha, korban.

14 Kalanu Yesu mura mabaygal lak nubepa thuraydhin a kedha mulaydhin thanamulpa, ‘Kurusipagemiw ngayapa a gasamaw kaykedh,
 15 Wara gegeyadhoenginga mabaygaw gudiya adhaz za muya uthiz nubepa kusikus poelaypa; kasa kay kedha setha nanga mi zapul nanga mabaygoengu adhapyudhepa ngulayg nuyn kusikus palan, matha kedha nungu ngoenakap wakay thoemamayl, a yangukudul a zagethal.’†

17 Kalanu nuy sizi uzaraydhin a lagiya muya uthaydhin; nuydh mabaygal si adhal wanaydhin. Lagoenu muynu nanga nungu niyay kazil nubepa yapu poeybemidhin kedha, senabi adhamintiday yangukudu nungu. 18 Yesu kedha mulaydhin thanamulpa, ‘Ngitha mipa matha tidayginga, matha kedha mura mabaygal midh? Mabaygaw gudiya nanga mi zapul muya uthemipa adhaz nuyn mabayg kusikus poelayginga; 19 minguz kedha, thana nungu ngoenakap muynu gasamoeyginga, thana kasa maythanu muynu lak sizi adhapa mamayin nungu gamungu.’ Yesu na kedha mulaydhin nuydh imaypa yakamar kedha, mura aydel mabaygoepa balbayginga aygudoepa.

20 Nuy matha umay, ‘Mabaygoengu nanga gudiya ya adhapadhan nanga ngulayg nuyn kusikus palan. 21 Minguz kedha, mabaygaw ngoenakapoengu mura wati wakay thamamayl,

† 7:15 Dhuray kulkubaw Minar Poelayzimayl, thana wara basalmayl kedha 16. Ngitha ngaya kawralmayl, wa koerngayl kawra mariw, a mamu gasamaw.

ngoewakaziw kawaku wati pawa, za puru, a mabaygaw mathamay, ²² wara alay ipiw wati pawa, kunubur, wara mabaygaw mina zapa ubin mepa, ngoelkay yangukudul, nginu geth wati wakay thamamayl, uwanmay, a kaliya thoeray, a gamu dhub yoewrui, a matha kedha wakay thoemamaygi za aymay.

²³ ‘Wa, itha mura thabi zapul mabaygo-
engu muyngu adhapuydhepa, wa thana ngulayg
mabayg nubi zapun kusikus palan.’

*Wara goegathaw yoepkaz nanu mina
yoepathaman koeyza*

²⁴ Kalanu Yesu nungu niyay kazi kaday tharay-
dhin, a wanaydhin senabi lag. Thana miyaydhin
Tayaraw, Saydonaw mabaygaw boeradharoepa.
Thana kasa gumi muy uthaydhin lagoepa ngoe-
napudhaypa, kasa kay kedha mabaygal ngaru
ngulayg gasaman.

²⁵ Wara yoepkaz ngoenu nanga yoepkaz kazi
wati mariw malayzinga, nadh ya gasaman, a
mina senabi thonar na ngapa Yesulpa a apa
pudhaydhin nungu siyara. ²⁶ Na senabi yoepkaz,
Isoereylaw mabayg lawnga, na Goerikaw yoep-
kaz, a nanu geth lag Siriya Ponesiyanu. Na kasa
koeyma yoewdhaydhin Yesulpa kedha, nuydh
kay senabi wati mari adhapa woeyaypa nanu
kazingu. ²⁷ Nuy nabepa mulaydhin, ya matha
ngoedhagidh aymoedhin kedha, ‘Mamu kulay ay
poeyban moegina kazipa, matha ngoedhagidh
lawnga ngath thanamun ay apa thayan thoebudh
umaypa.’

²⁸ Wa, senabi Goerikaw yoepkaz nadh mina sobaginga gasaman, nungu aykap muynu miyay. Na kuniya mulaydhin Yesulpa, ‘Wa, ngi mina yadu umepa, kasa kay kedha, thoebudh umay ngulayg purthan moegina kaziw ayngu burul biregoengu mulupa pudhayzimayl.’

²⁹ Yesu kuniya mulaydhin nabepa kedha, ‘Nginu ya mina matha ngoedhagidh, kuyk nginu senabi ya, nginu yoepkaz kazi ngaru balbayginga; senabi wati marin nuydh muwasin, adhapadhan nanungu. Ngi matha uzar nginu lagoepa kuniya.’

³⁰ Wa, na miyaydhin. Nadh nanga lag gasamoedhin, nadh kedha imadhin, moegina kaz balbayginga yoewipa nanu uthuy lagoenu, wati marin nuydh kasa wanadhin nan.

Yesu muwamay a dhugi mabayg dhoeynidhadhin

³¹ Wa, Yesu a nungu niyay kazil kalanu sizi Tayaroengu, miyaydhin Sidonaw yabuya Galilayaw Malu buwadhoepa; wara goegathaw nel Dekapolis sipa amadhan nabiya muynu ten goegathal. ³² Thana malu buwadhoenu ngabunadhin nanga, thana mabaygan nubepa madhin nuy muwamay a nuy dhugi. Thana yoewdhemidhin Yesuniya nubepa dhoey nidhaya.

³³ Yesu nuy thanamulngu moegina pasipa yoelpadhin mabaygoengu, a nungu gethaw dhimur kawra goganu wanemoedhin a nuy mosal adhaydhin nungu dhimuriya, kalanu yagi mabaygaw noeythay wanadhin. ³⁴ Kalanu nuy

kadaypa nagaydhin daparpa a kuniya poeybaydhin a kedha mulaydhin senawbi mabaygoepa thanamudh kedha, ‘Epapatha!’ (Muynu aykap kedha, ‘Gud pudhar!’)

³⁵ Mina senabi thonara muwamay nungu kawra gud pudhaydhin, nuydh karngemidhin mabaygaw ya a nuy yangukuduya ya mulaydhin mina thepadhanga ³⁶ Yesu thanamulpa kedha mulaydhin, ‘Wara bangal mabaygoepa mulayg.’ Kasa kay kedha thana ngaru sethabet ya umamoeyr. Kalanu Yesu lak wadharngu thana kasa kay kedha senabi ya mina mura zilmaydhin.

³⁷ Mabaygaw mina koeyma maril zizimoeydhin a madhu pamemidhin kedha, ‘Nuydh kasa mura zapul mina balbayginga aymoeypa. Imaw nuydh muwamay kawral dhoey nidhamoeypa a matha kedha dhugi dhoey nidhepa.’

8

Yesu nuydh aydu poeybaydhin 4,000 mabaygal (Mathayu 15.32-39)

¹ Soeyzi pawpa thawpaynga lak koeygarsar mabaygal ngapa Yesulpa. Kalanu thana aypa thawpay asimoeyn. Yesu nuydh nungu niyay kazil thurimoeydhin a thanamulpa kedha mulaydhin, ² ‘Ngaw kasa koerkak badh mizin mura thabet mabaygoepa. Thana matha ngaybiya puzimoeypu thoeri goeygipa, a thana mina aygudagasin. ³ Ngaw ubiginga kedha thana kasa kuniya wayamoeyn maytha aygimayl, thanamulngu bibirigoesile maboenu dhadhal.’

⁴ Thana niyay kazil kedha, ‘Ina mina mabaygoegi lag, ngalpa ngalagaz ay gasampa kedha koeygarsar mabaygoepa?’ ⁵ Yesu yapupoeybaydhin kedha, ‘Ngithamuniya midh mura kunaw susul?’ Thana kuniya mulemidhin, ‘Matha seben.’

⁶ Kalanu nuy mura mabaygoepa mulaydhin kedha, ‘Ngitha sew apa thayaw boeradharoenu.’ Kalanu Yesu kusumadhin sethabi kunaw susul, kalanu eso poeybaydhin. Nuydh kunaw susul kope tidamoeyn a nungu niyay kazipa kusuman a thanamulpa mabaygoepa poeybaypa.

⁷ Thanamuniya lak moenarimayl wapol, Yesu lak thana yoewdhamoeydhin, wapel niyay kazipa mamayidhin, thanamulpa poeybaypa. ⁸ Mabaygan mura purthadhin, a balbayg asidhin, 4,000 mabaygal mura. ⁹ Kalanu thana niyay kazil wanayzi aydel garpathamoeydhin seben lidhay mura guda poelamal. Nuydh Yesu thana wayaydhin mabaygal. ¹⁰ Kalanu nuy butanu pathaydhin kalmel niyay kazil nungu. Thana memayidhin wara goegathaw lag nel Dalmanutha.

*Yoewthaw koey mabaygal Parasayalgal adhapudhay zageth lumaypa Yesuniya
(Mathayu 16.1-4)*

¹¹ Wara thonara dhuray koey mabaygal, Parasayalgal ngapa Yesulpa ya pathukamoeypa. Thanamun ubi kedha thana nuyn karum palan, nuthay ayimpa nubepa. Thana nubepa kedha, ‘Ngidh ngoeymulpa nginu poerapar yakamar,

imaypa kedha ngi Awgadhaw purkapa balbayginga?’ ¹² Yesu ridh koewba asidhin thanamulngu kedha, ‘Minguz kayibaw mabaygal mura thonara adhapudhay zageth purkaw imaypa umamoeypa? Lawnga ngay ngithamulpa kedha, kedha ngoedhal za ngithamulpa purkaw imaypa lawnga!’

¹³ Kalanu nuydh waniz thana, nuy lak butoepa kuniya tidiz, a thardhan wara doegam buwadhoepa, senabi maluya.

Ngitha koey poeypiyam Parasayalgaw gamu dhuba yoewruyle a matha kedha kuyku mabayg Erodh

(Mathayu 16.5-12)

¹⁴ Thana niyay kazin matha ngoedhagidh thoewaw ayde mayginga, matha urapun thana madhin thanamuniya kalmel butoepa. ¹⁵ Yesu nanga thanamulpa mulaydhin kedha, ‘Ngitha koey poeypiyam bangal thanamun Parasayalgaw gamu dhuba yoewruyle, a thanamun kuyk Erodh.’

¹⁶ Thana niyay kasil thana thanamulngu umamoeyr kedha, ‘Nuy kedha zoengu bredaw ya muliz, ngalpa bred mayginga.’ ¹⁷⁻¹⁸ Yesulpa kakal kedha thana mi ya na umamoeypa. Nuy thanamulpa kedha mulaydhin, ‘Ngitha midh paru bredaw ya umamoeypa, “Ngalpa bredoegigal.” Ngithamuniya ngulayg mayginga, ruwamayginga, thigil koey sobalmayl. Ngitha purkalgal, midh paru imayginga; ngitha kawralgal, midh paru koerngayginga? Ngitha wakay thayemin

a? ¹⁹ Ngath nanga mamayidhin a pathidhe-moeydhin payb kunaw susul, payb thawsan mabaygoepa, midh wanayzi burul ngapa liday wangamoeydhin, guda palampa?’ Thana nubepa modhabiya kedha mulemidhin, ‘Toewalob lidhay.’

²⁰ A nuy lak yapu poeybaydhin thanamulpa kedha, ‘Ngath nanga pathidhemoeydhin seben thoewa ayde, po thawsan mabaygoepa, wanayzi lidhay midh, moegina buru guda poelamal, thadha wanayzimayl, ngitha midh mamayidhin?’ Thana kedha, ‘Seben.’ ²¹ Yesu lak mulaydhin thanamulpa, ‘A ngitha midh, matha imayinginga a tidayinginga?’

Yesun nuydh maygum dhoeynidhadhin

²² Thana ngapa wara goegathoepa Bethsayda, wara mabaygal nubepa madhin maygum, a Yesulpa yoewdhadhin lak nuy nidhiz nubiya.

²³ Yesu nuydh nuyn maygum gethiya yoelpadhin mudhaw lagoengu adhapa; kalanu nungu purkanu mos woeydhadhin, kalanu Yesu geth gimal wanadhin a yapu poeybadhin nuyn, ‘Ngidh zapul imiz a?’

²⁴ Nuy maygum kadaypa nagiz a kedha muliz, ‘Wa, ngay nagiz kasa moegina imiz, mabaygal ngoedhe puyl nge toedipa.’ ²⁵ Yesu lak geth wanan maygumaw purkanu. Nuydh mayguman koeyma nuthadhin noegaypa senabi thonara nuydh mina kuniya gasaman nungu purkaw zuru; nuydh iman mura zapul koey pudumayl. ²⁶ Yesu nuyn kuniya wayan lagoepa, a kedha muliz, ‘Ngi goegathoepa kay mabayg.’

*Petheru ya mulaydhin kedha, 'Ngi mina Keriso'
(Mathayu 16.13-20; Luka 9.18-21)*

²⁷ Kalanu Yesu a nungu mura niyay kazil memayidhin wara goegathoepa nel Sizariya Pilipiya. Dhadhal nuy thanamulpa yapu poeybaydhin kedha, 'Ngayapa mulemiw, mabaygal midh umamoeyrngu kedha, ngay nga?'

²⁸ Thana nubepa kedha mulemidhin, 'Mabaygal kedha, ngi umangu lak igililnga. Wara mabaygal kedha, ngi Yoewane Papthayso, a wara kedha, ngi Elayza, a wara kedha ngi wara kulkubaw peropetha.'

²⁹ Nuy lak yapu poeybaydhin nungu niyay kazipa kedha, 'Ngithamun wakay thoemamay midh, ngay nga?'

Petheru kuniya nubepa kedha mulaydhin, 'Ngi mina Keriso, ngapa Woeyayzi Mabayg.*'

³⁰ Kalanu nuydh thana koey dharadh gud wadhamoeydhin mabaygoepa mulayle kedha nuy nga nanga.

*Yesu nuy mulaydhin nungu kikir a nungu um
(Mathayu 16.21-28; Luka 9.22-27)*

³¹ Kalanu Yesu kuyk aymoedhin ngurpan nungu niyay kazipa kedha, 'Mabaygaw Kazin bangal ngaru gegeyadh gasamoene mura zoenngu a thana yoewthaw kuyku mabaygal bangal ngoena adhapa yawaypu. A matha kedha kuyku misnarel a sabiw ngurpay mabaygal, thana bangal ngoena uma mathamoene. Thoeri goeygi koeliya ngay bangal kaday tharedhe igilpa.'

³² Wa, Yesu na mura kakal aymoedhin nungu

* **8:29** Thanamun yangukudu kedha, *Mesiya*.

kuthaw thonara. Petheru nuyn moegina ad-hapa yoelpadhin sizi kalanu mulaydhin kedha, ‘Kuykulnga, kedha gar maygi, ngibepa umapa lawnga.’

³³ Kasa kay kedha nuy nanga Yesu kuniya nagaydhin nungu niyay kazipa. Nuy Petherulpa kedha mulaydhin, ‘Ngaybiya kaliya thayay, ngi ngoedhe Sathana, ngidh Awgadhaw doegamuya zapul aymayinga, ngi kasa mabaygaw ubil zapul aymoeypa.’ ³⁴ Nuydh kalanu mura mabaygal thuraydhin a nungu niyay kazil, kedha mulaydhin thanamulpa mura, ‘Mabayg nga nanga nungu ubi nuydh ngaybiya asin, wa yakaturiz nungu ubilnga a ngaybiya asir ngaw mab ngalagiya nanga. Ngitha bangal imane koe y mangal puy, sathawro ngaw thabaynu. Kedha midh mura ngaybiya asin, ngidh ngaru nginu sathawro manin mura goeygiya, ngath midh nanga.

³⁵ ‘Setha gaya nanga thanamun ubi kedha thana thanamun igililnga danal poethaypa, thana kasa guythuyamoeyne bangal thanamun igililnga. Ngadh nanga nungu igililnga kasa guythuyan kuyk nungu danal poethay ngayapa, nuy kedha mabaygan ngaru gasamoene bangal nungu igililnga. ³⁶ Matha ngoedhagidh midh, mabaygan sike mura nabi apaw goewaw kapu rugal gasamoeyne, kasa kay kedha nuydh nungu mina igililnga guythuyaypa. Lawnga sena gegeyadh. ³⁷ Zaginga wara nubepa maypa nungu mina igililnga kuniya gasamoeypa.

³⁸ ‘Nga nanga aziran mepa ngawngu a ngaw yangukudungu, wa Mabaygaw Kazi ngaru

senawbi mabaygoengu aziran bangal memayine, ngaw kuniya mangay nanga wagel. Koey poeraparal thonara, ngaw koey poerapar a matha kedha Ngaw Thathingu poerapar, a nungu maygi angelal kalmel.'

9

*Yesu wara gamu aymaydhin sey padoenu
(Mathayu 17.1-13; Luka 9.28-36)*

¹ Yesu matha umepu thanamulpa kedha, 'Yakanurayg, dhuray mabaygal itha, thanamulpa umapa lawnga, kurusipa thana Awgadhaw Basalaya thanamun purkan imane, a nanu mina bibir.' ² Siks goeygiw koeliya nanga Yesu nungu gamu puziw mabaygal yoelpamoeydhin Petheru, Zemes, a Yoewane. Thanu yoelpaydhin kadaypa koey padoepa. Thanu si thanamun kusaygal. Thanu nanga Yesulpa nagemir thanu imadhin Yesun gamu sakariya thoeyay wara ngadh asidhin. ³ Nungu gamu rugal lak kedha goerab gamul koethilmayl aymoeydhin, wara mabaygan kedha gamupa dhoemawak garwalgayginga nubi apa goewanu.

⁴ Thanu niyay kazil mura imadhin kedha, wara ukasar mabayg Yesuniya ya soegul siyamar, Mose a Elayza. ⁵ Senawbi thonara Petheru Yesulpa kedha mulaydhin, 'Ngi waza ngoeymun Ngurpay Mabayg. Itha mina balbayginga ngalpa itha, ngoey sike ngithamulpa yaynanob thoeri iradh lagal aymoeypa, ngibepa, Moselpa, a Elayzalpa.' ⁶ Wa, nungu Petheru a ukasar nungu igalayg thanamun aka mina koeyza, nuy

koerawayg kedha nuy kay mi yangukuduya balbayginga ya mulepa.

⁷ Kalanu koey iradhhal ziya thanamuniya gimal pudhaydhin. Sizi ziyangu thana yangu wakay gasamadhin kedha, ‘In ngaw geth mina mamal garkaz kazi, kurusipagemiw nubepa.’ ⁸ Ziyaw kalanu nanga thana nagemidhin sobaginga imadhin matha Yesun, wara mabaygoevinga pasinu.

⁹ Thanu na padiya mulupa tadir nanga Yesu mina koeyma mulaydhin thanamulpa kedha, ‘Wara bangal mabaygoepa mina sogum mulayg, ngitha miza nanga iman, kurusipa bangal Mabaygaw Kazi umangu kaday tharedhe.’

¹⁰ Thanu nubepa karngemidhin, kasa kay kedha thana matha thanamuniya muynu nungu yangukudu pudhamoeyr kedha, ‘Ina na “umangu kaday tharay yangukudu” aykap muynu miyay?’

¹¹ Thanu Yesulpa yapu poeybemidhin kedha, ‘Kuykulnga, ngoey imadhin gimal padoenu Elayza ngibiya kalmel. Thanu sabiw ngurpan mabaygal midh paru kedha ngurpan ay-marngu, Elayza bangal ngapa kuniya tidhedhe, nungu kalanu Awgadhaw Woeyayzi Mabayg kakal yakamiz mabaygoepa?’

¹² Yesu kuniya mulaydhin thanamulpa, ‘Wa mina, senabi kulba peropeth Elayza, nuy ngaru ngapa kulay, mura zapul balbayginga lak ayman. Kedha nanga, Maygi Thusin midh paru ngalpan ngurpan kedha, “Mabaygaw Kazi ngaru kikir koeyma gasaman ngalpalpa, a mabaygan nuyn adhathoeyaypu.” ¹³ Ngay ngithamulpa kedha muliz, Elayza muwasidhin nuy kuniya tidaydhin

ngapa, a thana matha kedha nubepa gegeyadh danal pathadhin nuyn. Thana thanamun ubinu zapul matha aymoeypu, matha kedha mina poelayzinga midh nanga.'

Moegina garkaz wati mariw malayzinga Yesu dhoey nidhadhin

(Mathayu 17.14-21; Luka 9.37-43)

¹⁴ Yesu a nungu thoeri niyay kazil nanga mangemidhin nungu wara niyay kaziya, mabayg mina koeygarsar thanamuniya. Dhuray sabiw ngurpay mabaygal ya pathowkamoeyr niyay kaziya. ¹⁵ Thana nanga mabaygan Yesun iman thana madhu pamemin, a tari zilmemin nubepa, a ayawal manin nuyn.

¹⁶ Yesu yapu poeybaydhin nungu niyay kazipa kedha, 'Ngitha miyaw ya pathridhamoeypa thanamuniya?'

¹⁷ Urapun mabayg sizi mabaygaw miyayngu kuniya muliz, 'Ngurpay Mabayg, ngath ngaw kazi ngapa manu ngibepa, kuyk nubiya muynu wati mari a nuy dhugi. ¹⁸ Midh thonara nanga wati marin nuyn gasaman, nuyn mulupa thayan boeradharoepa, a nubiya sik adhapadhan gudiya, a dhang tikitik nudheman, a nungu mura gamu puridhar asin. Ngay ngingu niyay kazipa mulaydhin wati maripa adhapa moeypa, kasa kay kedha thana yan.'

¹⁹ Yesu kuniya mulaydhin, 'Ngitha nubi maykuyk, ngitha mina wara pawalgal, ngithamun mina yoepathaman gegeyadh, ngay in mi kuykuthalnga kalmel. Ngaw gamu koewba

asin ngithamulngu, mariw kay sena moegina garkaz ngapa ngayapa!’

²⁰ Wa, thana nuyn ngapa madhin Yesulpa. Sobaginga wati marin Yesun iman, nuydh gegeyadh manin moegina garkaz, boeradharoepa mulupa thayan a boeradhariya paw tharipa sik gudanu. ²¹ Yesu yapu poeybaydhin senabi moegina kaziw thathipa, ‘Mi kuykuthalnga nuy kedha?’

Nuy thathi kuniya mulaydhin kedha, ‘Mapethoengu kuyk aymoedhin. ²² Koey garsar thonaraalnga wati marin nuthayngu nubepa uma mathamoeypa, muypa thoeyaypa, a wara thonara woerpa thoeyaypa nubepa uma mathamoeypa. Ngidh gar koerkak badh gasaman ngalbelpa a ibupuydhaypa. Ngi nanga ngulayg, ngidh gar aymar.’

²³ Wa, Yesu kuniya mulaydhin, ‘Ngi mipa kedha ngayapa, “Ngi nanga ngulayg”, ngidh koersar wakay thoemamipa, lawnga midh? Wara zagethoeginga, ngidh nanga mina yoepathaman, na za sobaginga aymiz.’

²⁴ Moegina kaziw thathi nuy gar koeyma muliz, ‘Ngaw mina yoepathaman mepa, kasa kay kedha moegina, ngidh gar ngoena ridh palan a koesimar ngaw mina yoepathaman?’

²⁵ Yesu imadhin kedha, palay moegina buthag asimoeyn zagethoepa, mabaygan amadhan palamulpa. Nuy kedha mulaydhin wati maripa, ‘Ngi wati mari dhugidh a muwamay, ngay ngibepa muliz, ngi adhapa soeyzi moegina garkazingu. Lak bangal nubepa kuniya tidayg!’

²⁶ Wati mari ar pugiz, a kasa thayan nuyn garkaz mina gegeyadh, nungu gamu mura puridhar asin, a nuy mari adhapadhadhin nungungu. Kalanu moegina kaziw gamu koeyma sin thayadhin, ngoedhe uma gamu nge. Thana mura mabaygal kedha, ‘Senaw nuy umanga.’ ²⁷ Kasa kay kedha Yesu nubiya gethanu nidhaydhin a ibu puydhadhin nuyn a kaday tharadhin. Kalanu moegina garkaz balbayginga taraydhin.

²⁸ Wa, Yesu muy yoewthaydhin lagiya, a kalmel nungu niyay kazil. Thana muynu nubepa kedha yapu poeybemidhin, ‘Midh paru ngoey wati mari adhapa mayginga, ngoey koeyma nuthemidhin?’

²⁹ Yesu kuniya mulaydhin thanamulpa kedha, ‘Matha thoeythu poegay balbayginga kedha wati maripa adhapa maypa, wara za lawnga.’

*Yesu lak mulaydhin nungu kuthaw ya
(Mathayu 17.22-23; Luka 9.43-45)*

³⁰ Yesu a nungu niyay kazil kalanu thana sizi ladhudhin Galilayaw yabuya, kasa kay kedha thana koey yabuya lawnga, Yesun ubiginga mabaygoepa ngulayg oesipa kedha nuy ngalaga nanga. ³¹ Kedha zoenguz kedha, sena waza nungu ngurpay thonar nungu niyay kazipa kedha, ‘Mabaygaw Kazi bangal wati mabaygoepa manine, thana bangal nuyn uma mathamoene. Kasa kay kedha thoeri goeyga koeliya nuy bangal kaday tharedhe igililmaypa.’ ³² Thana tidayginga, gasamayginga nungu ngurpay aykap a thana aka gasamar nubepa kuniya yapu poeybaypa.

Mabayg nga mina koey gimal

³³ Thana nanga Kapeniyamoenu mangemidhin, thana kalanu muya uthemidhin lagiya. Si muynu Yesu yapu poeybaydhin nungu niyay kazipa kedha, ‘Ngitha mi moegithap ya umamoeydha ngalpa nanga ngapa tadidha?’

³⁴ Kasa kay kedha thana nubepa kuniya ya mulayginga; minguz kedha thana ya pathowkamoeyr yabugudoenu dhadhal kedha, ‘Ngalpalngu nga lak mina koey gimal.’

³⁵ Yesu thana thuraydhin nungu toewalob niyay kazil, a kedha mulaydhin thanamulpa, ‘Ngithamulngu nga nanga kulay thoeyaypa ubin mepa, nuy ngaru mura mabaygiya wagel, a kasa mabaygoepa nuy ngaru ibupuydhay mabayg.’

³⁶ Kalanu nuydh moegina kaz madhin a thanamuniya parunu kaday tharaydhin. Kalanu Yesu nuyn gamupa gasamoedhin a kedha mulaydhin thanamulpa, ³⁷ ‘Mabaygan ngadh nanga ngaw nel tharan moegina kazipa ayawal maypa, nuydh matha kedha ngoena ayawal manin, a muynu nanga matha ngoena lawnga ayawal manin, nuydh urapun mayn ayawal manin ngoena ngadh nanga ngapa wayadhin.’

Nga nanga ngalpalpa wati igalayg lawnga nanga nuy ngaru ngalpan mabayg

³⁸ Yoewane kalanu Yesulpa kedha muliz, ‘Ngurpay Mabayg, ngoey mabayg imanu, nuydh nginu nel thoeraypu wati maripa adhapa maypa mabaygoengu, a ngoey kay nuyn lawnga manu, minguz kedha nuy ngalpan thamu mabayg lawnga, ngalpaniya puziginga.’

³⁹ Kasa kay kedha Yesu kedha mulaydhn thanamulpa, ‘Ngitha nuyn lawnga maygi. Mi mabaygan nanga ngaw nel tharan adhapudhay zagethoepa aymoeypa, nubepa koey zageth ngayapa adhiya thoeraypa lak sizi. ⁴⁰ Mabayg nanga nga ngalpalpa wati igalayg lawnga nanga nuy ngaru ngalpan mabayg.

⁴¹ ‘Ngay ngithamulpa mina ya mulepa, mabaygan ngadh nanga ngibepa woeniw nguki poeyban, kuyk ngi Kerison mabayg, nuydh bangal ngaru nungu modhabiya gasamoene, kuyk nuydh ngaw nel kadaypa manin ngaw ubilnga ayman ngaw mabaygoepa. ⁴² Wara ina kedha, ngadh nanga moegina kazi adhapa ruwaman ngawngu, a mathaman nungu moegina kaziw mina yoepathaman, nubepa senawbi mabaygoepa balbayginga nay, koey kula muduloenu yatharan kalanu nuyn malupa thayan. Nungu mabaygaw kuth ngaru gegeyadh. ⁴³ Nginu gethan nanga wati pawa ayman, ngidh nan sobaginga adhapa manin ngoedhe kedha ngidh nginu geth midh nanga adhapa pathan. Ngibepa matha ngoedhagidh midh kedha, nginu mura gamu senawbi koey muypa thayan, lawnga midh ngidh guythuyan urapun thugal nginu gamungu a ngi gethagi mabayg muya uthiz mina igililmaynu a? Senabi muy ngaru woesimoeyginga.*

* **9:43** Dhuray kulkubaw Minar Poelayzimayl, thana wara basalmayl kedha 44, 46. Senaw ngalaga nanga wati za kuper umaginga koey garsar a koey muy ngalaga nanga woessimayginga siyaypa. Senaw ngalaga nanga wati za kuper umaginga koeygarsar, a koey muy ngalaga nanga woessimayginga siyaypa.

⁴⁵ Nginu ngar lak kedha wati pawal boerad-haroenu tariz nanga, ngidh nan sobaginga ad-hapa manin ngoedhe kedha ngidh nginu ngar midh nanga adhapa pathan. Ngibepa matha ngoedhagidh kedha, ngi kasa muwayzinga muya uthiz mina igililmaynu, nginu ukasar ngaroepa mamu muypa thoeyaypa lawnga.

⁴⁷ ‘A matha kedha nginu purkaw noegaypa nanga ngin wati wakay thoemamaypa manin, sobaginga adhapa nagiz ngoedhe kedha ngidh midh nan dan nalban nginu purka. Matha ngoedhagidh kedha ngi urapun purkalnga mina igililmaynu muya uthiz, nginu ukasar purkapa mamu koey muypa thoeyaypa lawnga. ⁴⁸ Senaw ngalaga nanga wati za kuper umaginga koey garsar a koey muy ngalaga nanga woessimayinga siyaypa.

⁴⁹ ‘Matha koerngaygi mabaygal lawnga. Wati thonar na gasaman akalnga ngoedhe muy nge gamu woedhan, nan yoeluthan, ridh palan gamu. Nuy gud ayman wara wati zoengu. In mina za igililmaypa gud ayman adhabadh midh madhu pinin ridh palan, kuykuthal ay. ⁵⁰ Na sol mina za, kasa kay kedha nadh na nanu mith guythuyan na wati za aymiz, aydu kuykuthalnga mayginga, na mithagasin. A mina igililnga na ngaru mina mithalnga muynu ngalpaniya, gabu pawa nipa kidhakidhan.’

Yesu ngurpay ayman alay ipiw dhadh poelamayapa

(Mathayu 19.1-12; Luka 16.18)

¹ Yesu miyaydhin sizi wara lagoepa, yoewdhayapa. Thana Yuridhaw Koesaya dhadhiya pudhemidhin woeraw doegapa, a mabaygal lak kedha koeygarsar ngapa nubepa garwoeydhamoeydhin. Nuydh thana lak ngurpamoeydhin nungu pawa midh nanga. ² Dhuray Parasayalgal sethabi thonara ngapa nubepa nuthaypa, thana kedha yapu poeybemidhin, ‘Ngalpan sabiw yawoeydhayzinga midh, garkazipa matha ngoedhagidh nungu ipipa adhapa woeyaypa?’

³ Yesu lak kedha yapu poeybaydhin kuniya thanamulpa, ‘Mosen yawoedhayzi yangukudu ngithamulpa midh?’

⁴ Thana kedha, ‘Mose kudu madhin garkazipa nungu dhadh poelamay yangukudupa thusinu poelaypa a nabepa kuniya woeyaypa.’

⁵ Yesu thanamulpa kedha mulaydhin, ‘Wa, Mose kedha zoenguz ngithamulpa kedha sabi paladhin, kuyk ngithamun koerngayginga koezya. ⁶ Kasa kay kedha, koezi payap ngapa parungu nubi apaw goewaw sama woeydhayzimayngu, Awgadhan garkaz a yoepkaz aymoemoedhin,* matha kedha Maygi Thusiw ya midh nanga. ⁷ Nuydh kedha zapa aymoemoedhin, garkazin bangal nungu apu thathi wanamoene, a nuy garwoeydhamiz nungu ipiya. ⁸ Palamun ukasar mabaygaw

* **10:6** Awgadhan kalanu mabayg aymoemoedhin, garkaz a yoepkaz, wara Zenesis 1.27 geth tidi, a Zenesis 5.2.

gamu kalanu urapun aymiz, palay lak lawnga ukasar mabayg, palamun mamu ngedh urapun gamu aymiz. ⁹ Kedha zoenguz Awgadhan nanga garwoeydhamoemoeman mabayg, mabaygoepa dhadh poelamaypa lawnga.'

¹⁰ Kalanu Yesu a nungu niyaykazil lak lagiya muya uthemin, thana nubepa yapu poeybemidhin, nungu sethabi ngurpay yoepa. ¹¹ Nuy thanamulpa kuniya kedha mulaydhin, 'Mi mabaygan nanga, nungu ipi kasa wanan a wara yoepkaz niyaypa yoelpan, nuydh nabepa adhapudhay wati pawa ayman. ¹² A nadh nanga nanu alay wanan a wara garkaziya niyaypa yoelapiz, nadh adhapudhay wati pawa ayman.'

*Yesu a moegina kazil
(Mathayu 19.13-15; Luka 18.15-17)*

¹³ Mabaygan mura thonara thanamun kazil ngapa Yesulpa agepu nubepa kuyku nidhaypa thanamulpa kasa kay kedha, nungu niyay kazil thana lawnga mamayidhin. ¹⁴ Nuydh nanga Yesu imadhin, nuy thabukirin miyaydhin a kedha mulaydhin niyay kazipa, 'Ngitha lawnga maygi sethabi moegina kazil, kasa wanamay thana ngapa ngayapa. Minguz kedha, Awgadhaw Basalaya kedha ngoedhal moegina kazipa, buth pathayzinga, thanamulpa niyay lag.

¹⁵ 'Ngay ngithamulpa mina ya mulepa, ngunu nanga ubi Awgadhaw Basalayapa muy uthaypa, nuy ngaru kedha aymiz ngoedhe moegina kaz midh nanga. Nuydh nanga kedha ngoedhalnga aymayginga nanga, nubepa Awgadhaw Basalay-oepa gasamoeypa lawnga.' ¹⁶ Kalanu nuydh

thana thoeridhoemoeydhin nungu gethan a geth gimal kabuthan thanamuniya, a kuyku nidhamoeyr thana.

Koey ayde zapul mabayg
(*Mathayu 19.16-30; Luka 18.18-30*)

¹⁷ Yesu na mab sizi lak kuykaymadhin nanga, urapun garkaz nubiya parunu kulun pasoeynaydhin a kedha yapu poeybaydhin, ‘Mina Ngurpay Mabayg, ngath bangal mi mina zageth aymoene, ngayapa mina igililmaypa gasamoeypa?’

¹⁸ Yesu kedha kuniya mulaydhin nubepa, ‘Ngidh midh paru ngoena mina Ngurpay Mabayg tharan? Wara mina mabaygoeinga matha Awgadh kedha. ¹⁹ Ngi sabi yawoedhayzimayngu ngulayg a? Mabayg uma mathamayg, wara mabaygaw ipiya a alaya puru aymayg, mabaygaw za purunu woerdhayg, mabaygiya ngoelkay ya butha woeydhayg, mabayg dhipa yoewthayg, a ngi ngaru apasin nginu apu thathipa.’

²⁰ Nuy senawbi mabayg kuniya Yesulpa kedha mulaydhin, ‘Ngurpay Mabayg ngath mura thabi zapul aymoeyrngu ngaw yatha pathayngu thonarngu ngapa kurusipa kayib.’

²¹ Yesu na nuyn imadhin nuydh nuyn maman madhin. Nuy kedha mulaydhin, ‘Matha urapun za ngidh aymoeyginga. Matha ngoedhagidh kedha ngidh yoewdhamoeyne bangal mura nginu zapul bokadhzapupa; a sethabet bokadhzapul mamayine aygi zagi mabaygoepa. A nginu bangal matha ngoedhagidh gimal daparoenu, kow kalanu ngi asir ngaybiya.’

22 Nuydh nanga mabaygan Yesun yangukudu karngemidhin nanga, nungu mura dhodho papudhamoeydhin, kalanu kasa wati ngoedhalnga lagoepa kuniya tidaydhin, minguz kedha nuy koey aydeg zapulayg.

23 Kalanu Yesu nungu niyay kazipa buwayl thayadhin a kedha mulaydhin, 'Mabayg nga nanga koey aydeg zapulayg, nubepa moegina zageth lawnga Awgadhaw Basalayapa muy uthaypa.'

24 Thana niyay kazil mina koeyma madhu pamemidhin nungu yangukudungu, kasa kay kedha Yesu thanamulpa lak mulaydhin, 'Ngaw kazil, sena ngoelkay za lawnga Awgadhaw Basalayapa muya uthaypa! 25 Ngay ngithamulpa kedha mulepa, mabayg nga nanga koey aydeg zapulayg nubepa koey zageth muya uthaypa Awgadhaw Basalayapa, koey uruy kamela midh nanga mina moegina arkathiya muya uthiz, sapur kimusaw kuykuyaya uthaypa.'

26 Thana nungu niyay kazil koeyma madhu pamemidhin a kidhacidhan kedha umamoeyr, 'Kedha na nanga, mura mabaygoepa sike koey zageth mina igililmaypa gasamaypa.'

27 Nuy Yesu thanamulpa balbayginga nagiz a kedha muliz, 'Wa, mabaygoepa muya yoewthaypa lawnga nungu geth, kasa kay kedha Awgadhoepe mura zapa aymoeypa zagethoeging.'

28 Petheru nubepa kedha mulaydhin, 'Ngoey ngoeymun mura zapul wanaydhin, a ngoey ngibiya wagel asimoeydhin, ngoey midh.'

²⁹ Nuy Yesu kedha, ‘Wa, ngay ngithamulpa mina ya muliz kedha, mabaygan ngadh nanga, kasa waniz, nungu niyaylag, tukuypal, babthal, a nungu apu thathi, a nungu kazil, a nungu zagethaw boeradhar ngaybiya oesipa a mina yangukudupa oengaypa. ³⁰ Nuydh bangal ngaru, mura koey gimal gasamoene nabi thonaraw aydu zapunu urapun andred thonaralnga, niyay lagal, tukuypal, babthal, apu thathil, a kazil, a matha kedha zagethaw boeradharal. Kasa kay kedha nuydh bangal lak kedha ipidhadh bangal gegeyadh mina gasampu, a matha kedha wagelaw goeyginu, nuydh ngaru igililnga gasamoene. ³¹ Dhuray koey garsar koey kupaylgal nubi apa goewanu nanga, thana bangal mamu ngedh wagel, kalaw igililmaynu. A dhuray nanga kayib apal, thanamun kupay bangal koeyza senabi igililmaynu.’

Ina thoeri thonaralnga Yesu nuydh nungu kuth yadu palgadhin nungu niyay kazipa (Mathayu 20.17-19; Luka 18.31-34)

³²⁻³³ Thana nanga Yoerusalemoepa tadir Yesu matha kulay woelmay thanamuniya. Yesun niyay kazil a mura mabaygal ngaya nanga asi-moeydhin thana mina koeyma madhu pamemidhin, kedha nuy senawbi lagoepa koezi, a thana aka gasamoedhin. Yesu lak pasipa thuraydhin nungu niyay kazil, a mulaydhin kedha, ‘Kurusipagemiw, zapul bangal kedha aymoeyne ngayapa. Ngalpa ngaru Yoerusalemoepa a Mabaygaw Kazi bangal gud arane thanamulpa, kuyku misnarepa, a sabiw ngurpay mabaygoepa.

Thana bangal ngoena umapa wayane, wara goegathaw mabaygoepa bangal manine. ³⁴ Thana bangal ngoena giwn mayparuy, a mosan tidaypu, a poelngipu ngoena a umapa mathamoene, kasa kay kedha thoeri goeygiw koeliya, ngay bangal kadaypa igililnga.'

Zemes a Yoewane palamun yapu poeybiz mina zapa

(Mathayu 20.20-28)

³⁵ Wa, Zebadin ukasar garkaz kazi Zemes a Yoewane, palay uzarmoedhin Yesulpa kedha mulemoedhin, 'Ngurpay Mabayg, ngalben ubi kedha ngidh gar kay ngalben ubilnga aymar?'

³⁶ Nuy kedha mulaydhin, 'Na ngipen ubilnga midh ngayapa ngipelpa aymoeypa?'

³⁷ Palay kedha nubepa, 'Ngi bangal nanga kadaypa ngidh gar ngalbelpa mina niyaylag nginu getha doegamoenu a nginu boedha doegamoenu adhapa thamamoene, nginu basalayoenu?'

³⁸ Yesu palamulpa kedha mulaydhin, 'Ngipel koerawayg kedha, ngipel mipa umempa. Ngipelpa matha ngoedhagidh kedha ngipel wati ngukin waneman ngay mi wati ngukin wanedhe bangal nanga, a ngipelpa paphayso maypa ngaw bangal wati paphaysomay midh nanga?'

³⁹ Palay kedha mulemoedhin, 'Wa, ngalbelpa matha ngoedhagidh.'

Yesu palamulpa kedha mulaydhin, 'Wa, ngipel bangal wanimoene senabi wati ngukin, ngay bangal mi wati ngukin wanedhe nanga, a paphayso mamamoene ngaw paphaysomay

midh nanga, ⁴⁰ kasa kay kedha, ngaw getha doegam a boedha doegam niyaypa nanga sena ngaw kupay lawnga aymoeypa sepalbi niyay lag nanga buth pathamoedhin matha palamulpa Ngaw Thathin mabayg ngawal nanga adhapa thamamoedhin sew niyaypa.'

⁴¹ Thana nanga wara nungu ten niyay kazil karngemidhin, palamun yapu poeybayzi ya midh nanga, thana mura gegeyadh gasamoedhin palamulpa, Zemesaw Yoewanew mulipa.

⁴² Yesu mina mura nungu niyay kazil thuraydhin nubepa, kalanu kedha mulaydhin thanamulpa, 'Ngitha ngulaygal kedha, setha wara goegathaw mabaygaw pawal midh nanga thanamun koey kupaylga, thana kasa thanamun geth pawanu nipa, a thanamun koey mabaygal kasa mura thanamun geth pawalga mura thanamun mabaygiya. ⁴³ Ngitha bangal kedha aymayg, kasa kay kedha ngithamulngu ngunu nanga ubi koey kupaypa gasamoeypa, nuy bangal ngaru apapudhepa a mura mabaygaw zagethaw mabayg aymiz. ⁴⁴ Ngunu nanga ngithamulngu kulay thoeyaypa ubi, nuy ngaru ibupuydhay mabayg mura mabaygaw, ngoedhe kedha nge nubepa zagethoepa aymoeygi maypa lawnga. Nuy ngoedhe mapu zagethaw mabayg mura mabaygoepa ⁴⁵ ngoedhe kedha Mabaygaw Kazi midh nanga, ngay ngapa lawnga mabaygoepa ngayapa zagethoepa. Ngay ngapa mabaygoepa zagethoepa, ngaw igililnga kuth thoeraypa thanamulpa gudaz puydhaypa wati pawaw doegamoengu.'

*Yesu dhoey nidhadhin maygum Bartimayoes
(Mathayu 20.29-34; Luka 18.35-43)*

⁴⁶ Thana nanga si Zerikonu mangemidhin Yesu a nungu niyay kazil a koey garsar mabaygal mabapa nanga lak buth pathemidhin. Wara mabayg maygum nel Bartimayoes, Timayoesan kazi nuy si yabugudaw pasinu nir, aypa zapa ngoena yoewdhaypa mabaygoepa. ⁴⁷ Nuydh nanga karngemidhin kedha, Yesu Nazarethoelayg si, nuydh walmay kuyk ayman kedha, ‘Yesu, ngi adhapudhay mabayg Dhawithan Kazi, ngoena gar sib wanar.’

⁴⁸ Mabaygan nuyn koey dharadh lawnga mar wal maythayle, a kedha umamoeyr, ‘Yagi asir.’

Kasa kay kedha nuy lak sizi koey gimiya wal mer, ‘Dhawithan Kazi, ngoena gar ibupuydhar.’

⁴⁹ Yesu kuniya baltharaydhin a kedha mulaydhin, ‘Ngapa thuraw nuyn.’

Thana nuyn maygum thuradhin. Thana kedha nubepa, ‘Oy! Ngibepa mina yangu wakay, kaday tari nuydh ngin thuran.’ ⁵⁰ Nuydh sobaginga nungu koey sodh adhathayan, mamu katpalgidhin, kalanu Yesulpa uzaraydhin.

⁵¹ Yesu nubepa kedha yapu poeybaydhin, ‘Midh nginu ubilnga, ngath kay miyay aympa ngibepa?’

Nuy maygum kedha mulaydhin, ‘Ngurpay Mabayg, ngidh gar ngaw purkaw buya balbayg tidamar?’

⁵² Yesu nubepa kedha mulaydhin, ‘Kaday tari, uzar, nginu mina yoepathaman ngayapa, nginu purka balbayg paliman.’ Mina senabi thonara nuy balbayg asidhin, nuy balbayginga nagaydhin

kalanu nuy Yesuniya wagel asidhin yabugudoenu.

11

Koey dhiwalnga Yoerusalemiya muya uthayd-hin

(Mathayu 21.1-11; Luka 19.28-40; Yoewane 12.12-19)

¹ Yesu a mura mabaygal Yoerusalemoepa amadhan aymoeydhin, thana gasamoedhin ukasar moegina goegath nel Bethpayz a Bethoeni. Thana ngapa Olibaw Padoepa amadhan. Yesu kulay wayamoedhin ukasar nungu niyay kazi. ² Palamun zageth yadu palgadhin kedha, ‘Sepa uzarmoeriw mudhaw lag sey parunu, ngipel kay na mangempa ngipel balbayginga imane asinaw kazi, yatharayzinga. Mabayg kulay niyayginga, senabi asinaw kazi. Gud wayaw ngapa ngayapa mariw koepa.

³ ‘Mabayg kay na ngipelpa yapu poeybay kedha, “Ngipel mipa manin?” Ngipel kay kedha mulemoeriw nubepa, “Kuykulnga ubin mepa, a lak kay ngapa kuniya maypa sobaginga.” ’

⁴ Palay uzarman a iman asinaw kazi yabugudoenu, dhoerdhimoeyzinga lagaw pasa gudoepa. Palay gud idhun nanga, ⁵ dhuray mabaygal pasinu palamulpa kedha mulemin, ‘Ngipel mipa kedha ayman, gud wayan asinaw kazi?’ ⁶ Palamun kuniya ya kedha, Yesu palamulpa midh na mulaydhin, mabaygan palay kasa guythuyamin. ⁷ Palay nan asinaw kazi Yesulpa

manin a thanamun koey sodhal gimija gud palimoeydhin asinaw kaziya, a Yesu thanuraydhin gimal.

⁸ Koey garsar mabaygal thanamun koey sodhal gud palemoydhin yabugudiya, a wara mabaygal puy thamal tidamoeyr boeradharoengu, a yabugudiya idimar. ⁹ Koey garsar mabaygal nubiya parunu a koeygarsar nubiya kaliya, kedha wal tidumar kuykayman, 'Ngoey Awgadh koeyma thawmanin, woenab ngi ngapa Kuykulnga.

Awgadhaw nel adhapudhay koey gimal, a ngi ngapa nungu kupaynu muynu, a nungu nel.

¹⁰ Awgadh koeyma thawmaypa, a woenab ngibepa nga ngapa gudaz puydhaypa ngalpan thathiw Dhawithan basalaya, a thawmanin Awgadh.

Senabi basalaya ngaru koey ridhanga.'

¹¹ Yesu nuy muy yuthiz Yoerusalemiya, a nuy muy yoewthaydhin koey yoewthanu, a imaydhin mura nanu zapul muynu. Nuy goeyga koey pawpa, nuy a nungu niyay kazil lak adhapa ladhudhin senabi moegina mudhaw lagoepa, Bethoeni.

Yesu wati kuth madhin aypuy koewsapa, dhani (Mathayu 21.12-19; Luka 19.45-48; Yoewane 2.13-22)

¹² Wara goeyga thana kuniya tidemidhin Bethoeningu a Yesun gamu ayginga ¹³ nuydh wara aypuy imadhin puy nel dhani, koey maludh nisalnga. Nuy imaypa sipa uzaraydhin kedha,

nuy aydenga. Nuy na ngapa nuydh iman kedha, matha nisal ayginga. Nungu ayngu thonara lawnga. ¹⁴ Nuy Yesu mulaiydhin dhaniw puypa kedha, 'Lak war mabaygoepa nginungu purthaypa lawnga.' Thana niyay kazin nungu ya karngemin.

¹⁵ Thana nanga mangemidhin Yoerusalemoenu, Yesu uzaraydhin koey yoewthoepa. Nuy koeyma ya poeybaydhin a adhapa wayaydhin setha mabaygal ngaya nanga zapul yoewdhamoeyr yoewthanu muynu. Bokadhzoengu sakariya thoyay mabagaw biraygil kuykul idimoedhin. A setha ngaya nanga moeinga uruyl yoewdhamoeyr nuydh thanamun apa niyay lagal lak kuykul idimoedhin. ¹⁶ A nuy lak ubig asidhin mabaygoengu yoewthaw boeradhariya thawpay pasi luman adhaw zapun gurepa muya yoewthaw boeradhariya.

¹⁷ Kalanu nungu ngurpay ya mabaygoepa kedha, 'Awgadhaw yangukudu Minar Poelayzinga kedha, "Ngaw koey lag, kedha thoreraypu ngaw thoythu poegay lag, mura nubi apaw goewaw mabaygoepa". Kasa kay kedha ngitha ngoedhe puru mabaygal ngoelkay modhabilmayl zapul yoewdhamoeypa maygi lagoenu muynu!' ¹⁸ Thana koey misnarel a sabiw ngurpay mabaygal karngemin senabi ya, zapul midh paru nanga, thana lak thabukir gasaman, luman wara doegam Yesulpa mathamoeypa. Thana iman kedha mura mabaygal madhu pamemidhin a asimoeydhin nubiya, thana kedha zoenguz akan nungungu. ¹⁹ Kut dhib asidhin nanga

Yesu a nungu niyay kazil, thana senabi goegath wanadhin.

Yesu thonara tidan ya dhaniw puypa

²⁰ Mina bathaynga wara goeyginu thana tadir yabugudiya, thana iman senawbi dhaniw puy Yesu kulay kuth madhin yadu nubepa, nuy mura umanga sipil karmel. ²¹ Petheru nuy wakay thayadhin Yesu midh na mulaydhin, a nubepa kedha mulaydhin, ‘Ngurpay Mabayg, nagi senawbi aypuy na umanga, senaw mi dhaniw puy ngidh kuth tharadhin.’

²² Yesu kuniya mulaydhin thanamulpa, ‘Kedha yakanurayg, ngitha nanga Awgadh mina yoepathaman, ²³ ngithamulpa zagethoenginga kedha ngidh koey pad mura adhathayan malupa. Ngidh na mina yoepathaman nginu ngoenakapoenu nanga ngoelkay yoepathamayginga, ngidh gasaman mi zapa nanga ngi yoewdhepa. ²⁴ In nabi za kedha, ngay ngithamulpa muliz, ngitha nanga thoyethu pagemin a yoewdhemin ngithamun ubilmaypa, ngidh ngaru mina yoepathaman Awgadh kedha, senabi za ngidh gasaman muynu ngibiya. Wa, kedha nanga ngibepa Awgadhan poeyban, ngi mi ubilmaypa nanga umepa. ²⁵ A wara kedha ngithamun thoyethu poegaynu nanga, nginu ngoenakap gegeyadh, kuyk wara mabayg gegeyadh ayman ngibepa, ngidh ngaru guythuyan senabi gegeyadh, mabaygoepa; ngidh

na kedha wanan nanga ngingu Daparaw Thathin guythuyan mura gegeyadh ngingu.’*

Yesu nuydh nungu kupay ngalagaz gasaman zagethoepa

(Mathayu 21.23-27; Luka 20.1-8)

²⁷ Yesu a nungu niyaykazil lak kuniya tidemidhin Yoerusalemoepa. Nuy nanga koey yoewthiya woelmay, thana koey misnarel, a sabiw ngurpay mabaygal, a thanamun koey mabaygal ngapa nubepa ²⁸ a kedha mulemin, ‘Muli ngoeymulpa, ngidh ngalagaz kupay gasamoengu nabi zagethoepa, a ngibepa matha ngoedhagidh ngadh mangu kedha aymoeypa?’

²⁹ Yesu kuniya mulaydhdin thanamulpa, ‘Wa, ngayapa lak kedha matha urapun yapu poeybay ngithamulpa. Ngitha kay ngayapa mulemiw, wa ngayapa lak kedha ngithamulpa mulaypa kedha, ngaw kupay ngalagaz. ³⁰ Sena nungu Yoewanen Papthayso, nungu papthayso zageth, na ngalagaz ngapa; Yoewanen kupay Awgadhoengu lawnga mabaygoengu?’

³¹ Thana kidhakidhan ya umamoeyr thanamuniya muynu, ‘Ngalpa kay midh mulemipa. Ngalpa kay na kedha mulemipa, Yoewane nungu kupay Awgadhoengu ngapa, nuy kay kedha mulepa, “Ngitha minguz Yoewanelpa mina yoepathamayginga?” ³² Wara kedha, ngalpa kedha umamoeypa nanga, “Yoewanen kupay

* **11:25** Dhuray kulkubaw Minar Poelayzimayl, thana wara basalmayl kedha 26. Ngidh nanga gud woeyayinga senabi wara mabaygaw gegeyadh, ngingu Thathin lak kedha ngibepa ngingu gegeyadh al gud woeyayinga.

Awgadhoengu lawnga, na kasa mabaygoengu!” ngoeymun aka kedha zoengu, wara mabaygoengu. Mabaygaw mura wakay thoemamay kedha, nuy Yoewane Peropetha.’

³³ Kurusipa thana kedha mulemidhin nubepa, ‘Ngoey koerawaygal.’

Yesu thanamulpa kuniya mulaydhin, ‘Ngitha yagigal, nungu kupay midh paru? Wa, ngay lak kedha ngath ngaw kupay seysithamayginga ngithamulpa nubi zagethoepa.’

12

*Goereypaw apaw lagaw ya thonar tidayzinga
(Mathayu 21.33-46; Luka 20.9-19)*

¹ Kalanu nuy thanamulpa yoewthaw kuyku mabaygoepa ya thonar tidan kedha, ‘Wara thonar apaw lagaw mabayg nuydh goeraypal uthun nagu boeradharoenu. Nuydh pa pagaydhin mura nabiya war war doegamuya. Wara doegamoenu nuydh arkath aymoedhin, goereypal nanga almathamoeyn muynu nanga, ikay sinaki pungaypa. Koey gimal nanga nuydh thuraw lag moeydhadhin mabaygoepa danal poethaypa. Kalanu nuy yoenu madhin senabi apaw lag danal poethay mabaygoepa. Ya woeydhayzinga kedha, ayboewdhaw thonar nanga gasaman, mura ayde dhadhiya mamayin nubepa a thanamulpa.

² ‘Ayboewdhaw nanga nuydh nungu zagethaw mabayg wayadhin nungu modhabipa gasamaypa thanamulngu. ³ Thana apaw lagaw

wati danal poethay mabaygal, nuyn gasamoedhin a palngidhin a kuniya wayadhin, wara nubepa modhabiya mayginga za.

⁴ ‘Kalanu nuydh wara wayadhin zagethaw mabayg, kasa thana apaw lagaw danal poethay mabaygal nuyn kuykuya mathamoedhin, a gegeyadh nuyn madhin aziralnga. ⁵ Nuydh kuykun lak wara wayadhin, a thana nuyn uma mathamoedhin. Koeygarsar ngapa kalanu thana kedha wati pawa ayman, palngimoeyr, a dhuray thana uma mathamoeyr.

⁶ ‘Kurusipa wara mabaygoevinga, matha urapun wanadhin kuyku mabaygaw garkaz kazi, nungu mamal kazi; nuydh nuyn wayan. Nuy nubiya muynu kedha, “Thana ngaru apasin ngaw kazipa.”

⁷ ‘Kasa kay kedha thana apaw lagaw danal poethay mabaygal kidhakidhan ya mulemin kedha, “In kuyku mabaygaw kazi, ngalpa mathampa nuyn, lak bangal nungu aykuyk mura ngalpa manine, lak bangal nungu mura zapul ngalpan zapul.” ⁸ Lak thana nuyn gasamoedhin, uma mathamoedhin, a adhathayadhin nungu gamu apaw lagoenu.’

⁹ Kalanu Yesu sethabi kuyku mabaygoepa yapu poeybaydhin kedha, ‘Ngithamulpa midh, matha ngoedhagidh a? Nuy apaw lagaw kuyk ngaru ngapa thanamulpa uma mathamoeypa, wati mabaygoepa, a poeyban apaw lag wara nagu mabaygoepa. ¹⁰ Ngitha ngaru ngulaygal Maygi Thusingu nabi Minar Poelayzinga, adhamintiday ya kedha, “Lagaw moeydhayzi mabaygal nanga

thana mina kula adhathayan, wati kulapa thaman.

Kasa kay kedha na mina kula,
nan ngulayg lagaw konanu kabuthan purid-
hiroepa.

¹¹ Ina ngalpan kuykulmay aymayzinga zageth
Ngalpan imaypa mina adhapudhay.” ’

¹² Thana Yoewdhayalgaw kuyku mabaygal ubin memayidhin Yesulpa kunumaypa, kuyk thana gasamoedhin kedha nuy thanamulpa kuniya yadu umay, kasa kay kedha thana mura mabaygoengu akan, mabayg koeygarsar. Kalanu thana nuy wanadhin, a ladhudhin adhapa.

*Yapu poeybay ya bokadhzoengu modhabiya
maya Romaniw kuykulmaypa
(Mathayu 22.15-22; Luka 20.20-26)*

¹³ Kalanu thana mabaygal wayamoeydhin dhuray Parasayalgal a dhuray Erodhan mabaygal. Erodh nuy thanamun kuyk sabi doegam. Thana ngapa Yesulpa ya nuraypa a gasamoeypa nubepa. ¹⁴ Thana ngapa a kedha mulemin, ‘Koe y Ngurpay Mabayg, ngoey ngulaygal kedha ngi mina balbayginga yadu umepa mura mabaygoepa. Ngidh kasa wakay thoemamayginga Awgadhaw ngurpay yadu umepa kasa midh, mabayg kupay mabayg a mabayg kasa mabayg. Wa, nungu Romaniw kuyku mabaygaw ya woedhayzinga kedha, mabayg ngaru nubepa bokadhza thoeyaypa.’ Thana nubepa lak mulaydhin kedha, ‘Muli ngoeymulpa, ngalpan sabinu matha ngoedhagidh midh ngalpalpa kasa bokadhzapul

sakariya thayan Romaniw mopakuyku mabaygoepa?’

¹⁵ Nuydh Yesu iman thanamun ya nuray, nuy kedha muliz thanamulpa, ‘Ngitha mingun gayapa ya nuraypa? Ngapa mar silba bokadhza, a ngath imaypa.’ ¹⁶ Thana nubepa urapun manin, a nuy yapu poeybiz, ‘Ina ngoenu paru a nel bokadhzapunu poelayzinga?’

Thana kedha, ‘Romaniw kuyku mabaygaw.’

¹⁷ Yesu kuniya muliz, ‘Setha mi zapul nanga, nungu Romaniw kuyku mabaygaw zapul,* ngalpa nubepa mamayipa; a setha mi zapul nanga Awgadhaw zapul, ngalpa nubepa mamayipa.’ Thana nanga karngemidhin, thana mina koeyma madhu pamemidhin Yesun yangukudungu.

*Yoepkaz mayk ngunu ipi aymidhe bangal
(Mathayu 22.23-33; Luka 20.27-40)*

¹⁸ Wagel nge thana Sadusayalgal ngapa Yesulpa. Thana lak kedha yoewthaw koey mabaygal, thanamun mina yoepathaman kedha, mabayg umangu kaday tharaypa lawnga, kuthaw thonara. ¹⁹ Thana mulemidhin nubepa, ‘Ngurpay Mabayg, Mosen ngurpay kedha, ipilayg mabayg nanga umanga, nuydh wanan ipi kaziginga, mina pawa kedha nungu tukuyap ngaru niyaypa yoelapiz senabi maykiya, lak palay kazil gasamoeyn kulay alaypa, nungu buwayngu poethayle.

* **12:17** *Setha mi zapul nanga, nungu Romaniw kuyku mabaygaw zapul: ngidh wara Romaniw Thusi 13.6-7 geth tidi.*

²⁰ ‘Wara thonara thana seben tukuypal mura. Kuykuyg nuy niyaypa yoelpaydhin, nuy kazigig umanga. A nubiya wagel nuydh nungu mayk yoelpadhin a nuy kalanu umanga kazigig.

²¹ ‘Wagel nanga nungu tukuypan yoelpadhin nanga; lak kedha nuy kazigig umanga. ²² Sizi pawpa mura seben tukuypal nabiya niyaypa yoelpemipa nanga kasa kay kedha kazigigal mura um poegaypu. Mina kalanu na mayk umanga.

²³ ‘Nginu ngurpaynu kedha, senabi thonara kay bangal mura umaw mabaygal lak kaday nithamoene umangu. Na senabi thonara ngunu ipi bangal aymidhe; thana mura seben tukuypal nabiya niyaypa yoelpemidhin?’

²⁴ Nuy Yesu kuniya mulaydhin thanamulpa, ‘Ngitha mina koey koerawaygal Minar Poelayzinga midh a Awgadhaw poerapar koey bibirilnga. ²⁵ Uma mabaygal mi thonara nanga lak kaday nithamoene, thana matha kedha angelal daparanu midh nanga, garkaz a yoepkaz lak niyaypa yoelpaypa lawnga.

²⁶⁻²⁷ ‘Wara kedha thana uma mabaygal, ngaru bangal kaday nithamoene. Ngitha Mosen Thusi geth tidaydhin a? Ngurpan ngalpan muynu, muy na siyay bupanu. Sena mina poelayzinga kedha, “Awgadhaw ya kedha Moselpa, ‘Ngay ngaru Abraman Awgadh,† Isakan Awgadh, Yakubun Awgadh.’” Nuy lawnga kedha, “Ngay kulay thonar thanamun Awgadh.” Nuy kedha, “Ngay

† **12:26-27** Wara Zenesis 12.1-7 geth tidi: in nubi lag ngath bangal poeybane nginu kaziw kazipa.

ngaru thanamun Awgadh.” Ngay kedha zoenguz ngithamulpa kedha, thana Abramiya ngaru igililmayl. Ngitha mina koey yababir umamoeypa.’

Awgadhaw koey sabi midh nanga yawoedhayzinga

(Mathayu 22.34-40; Luka 10.25-28)

²⁸ Yesu nanga Sadusaylgoepa yadu umay urapun sabiw ngurpay mabayg lak si mer, nuydh karngemidhin thanamun ya pathukamay ya. Nuydh imadhin kedha Yesu thanamulpa mina balbayginga mura umay, kalanu nuy lak yapu poeybaydhin Yesulpa kedha, ‘Mi sabiw yawoedhayzinga adhapudhay mura wara sabiw yawoedhayzimaya?’

²⁹ Yesu kuniya kedha mulaydhin, ‘Mina adhapudhay sabiw yawoedhayzinga ina kedha, “Kurusipagemiw ngitha Isoereylaw mabaygal, ngalpan Kuykulnga urapun, Awgadh. Matha nuy kedha, ³⁰ ‘Ngitha ngaru maman manin ngithamun Kuykulnga mura ngithamun ngoenakapoengu, a mura ngithamun mina muy igililmayngu, a mura ngithamun wakay thamayngu, a ngithamun gamu moegawngu.’

³¹ ‘ “Ina wara wigelkun lak kedha koey mina sabiw yawoedhayzinga, ‘Ngitha ngaru maman manin ngithamun tukuyap, ngidh nginu gamu midh mina koeyma maman maypa.’ Wara sabiginga palamuniya lak gimanoeka, ipal ngaru adhapudhay mina sabi.” ’

³² Nuy sabiw ngurpay mabayg nubepa Yesulpa kedha mulaydhin, ‘Ngi mi mina yadu umepa kedha, matha Kuykulnga kedha mina Awgadh,

wara kedha ngoedhal mabaygoevinga nubiya pasinu, ³³ a mabaygan ngaru nuyn maman maypa mura nungu ngoenakapoengu a mura nungu mina muy igililmayngu, a mura nungu wakay thoemamayngu, a mura nungu gamu magawngu, a nuydh ngaru nungu pasiw tukuyap maman manin nuydh nungu gamu midh maman maypa. Ipal palbi ukasar sabi adhapudhay mina sabi, wara kedha ngoedhal sabivinga, kasa ngidh midh uruy poeyban oltanu Awgadhoepa nuy mina balbayginga, kasa kay kedha na kedha lawnga ipal palbi ukasar sabi midh nanga.'

³⁴ Senabi thonar Yesu imadhin kedha, nungu sabiw ngurpay mabaygaw yoeday mura mina balbayginga. Yesu nubepa kedha mulaydhin, 'Nginu mina amadhan Awgadhaw Basalayapa muya uthaypa, ngi koe sigal lawnga.' Sethabi thonara yoewthaw kuyku mabaygal thana Yesulpa lak yapa yapupoeybayginga. Minguz kedha, thana matha ngoedhagidh lawnga.

Yesun yapupoeybay thanamulpa Awgadhn ngan na wayadhin

(Mathayu 22.41-46; Luka 20.41-44)

³⁵ Kalanu Yesu nuydh ngurpay aymoedhin koe yoewthanu muynu. Nuy yapu poeybiz, 'Thana sabiw ngurpay mabaygal midh paru kedha ngurpay ayimpu, "Awgadhaw Mina Woeyayzinga Mesaya, nuy ngapa Dhawithan buway mabayg, Dhawithan Kazi?"' ³⁶ Kay paypa kulay Dhawitha, Maygi Mariw bibirinu muynu, nuydh yadu palgadhin nuyn kedha,

“Nuy Kuykulnga mulaiydhin ngaw Kuykulmaypa kedha,
 ‘Ngi ngapa in thanuripa ngaw getha doeg-amoenu,
 kurusipa ngath nginu mura thabukiriw mabaygal mulupa idimpa;
 a ngidh ngar tharal thanamuniya gimal.’”

³⁷ ‘In nubi yangukudunu muynu, Dhawitha nungu geth nuyn Kuykulnga thoeraypa, Awgadhaw Woeyayzi Mabayg. Thana midh paru kedha, “Awgadhaw Woeyayzi Mabayg Dhawithaniya wagel.” Lawnga nuy mina kay paypa kulay, meparu Awgadhiya kalmel.’

Koey poeypiyam bangal sabiw ngurpay mabaygoengu

(Mathayu 23.1-36; Luka 20.45-47)

³⁸ Yesu nanga thana mabaygal ngurpamoeyr nanga nuy thanamulpa kedha mulaiydhin, ‘Kulay bangal nagemipu, a koey poeypiyam bangal sabiw ngurpay mabaygoengu, thana ngulayg gurguy toedipu, koey kuykuthal sodhalgal mabaygoepa thanamulpa apasipa, a thanamun ubi kedha, mabaygoepa thanamulpa apasidh ya umamoeypa barpudhay lagoenu. ³⁹ A mabaygoepa thanamulpa mina niyay lagoepa buth woenaypa yoewthanu, a matha kedha aygudaw lagoenu lak kedha.

⁴⁰ ‘Kasa kay kedha thana mina azirginga, kasa ngoelkay modhabinu barpudhamoeypa yoepkaz maykaw lagiya. Kalanu thana uthay aympa thanamun wati pawangu imoeyle, thana koey kuykuthal thoythu pagemipu, mabaygaw

parunu. Kedha ngoedhal mabaygan bangal mina koey gegeyadh gasamoene kuth.'

Yoepkaz mayk nadh ukasar kula bokadhza poeyban

(Luka 21.1-4)

⁴¹ Nuy Yesu kalanu pasinu thanuraydhin, imaypa mabaygan ngalaga nanga bokadhza thayar yoewthoepa. Koey garsar bokadhzapul mabaygan koey bokadhzapul idimar, yoewthapa. ⁴² Kasa gar kay kedha urapun yoepkaz mayk, nadh gar matha ukasar mina moegina kula bokadhza thayamoedhin.

⁴³ Yesu kalanu mura nungu niyay kazil thuraydhin a kedha mulaydhin thanamulpa kedha, 'In ngay ngithamulpa mina ya muliz, ina nabi yoepkaz maykan nadh mura gimal thayanu mabaygiya mura thanamun thoeyayzimaynu.

⁴⁴ Thanamun matha ngoedhagidh mina koeyza, urapun kay kedha thana poeybamoeyn Awgadhoepa moenari koethil zapul, kasa na mayk nadh mura poeyban bokadhzagimay bokadhza; nadh mura nanungu poeyban Awgadhoepa.'

13

Yesu nungu ngurpan koey yoewthaw idimay ya (Mathayu 24.1-2; Luka 21.5-6)

¹ Yesu nanga adhapa padhadhin koey yoewthangu, nungu niyay kazil nubepa mulemin kedha, 'Ngurpay Mabayg, sepa nagi, nubi kapu yoewth mina kapu kulaw moeydhayzinga.'

² Yesu kuniya mulaydhin thanamulpa, 'Ngitha imiz setha koey lagal moeydhayzimayl. Kasa

kay kedha kalanu bangal sethabi moeydhayzi kulal mura noeridhedhe, wara urapun kulapa woenaypa lawnga.’

Wagelaw goeyginu mabaygan kasa moegan ngithamun gegeyadh maypa

³ Senabi kaliya Yesu kadaypa Olibaw Padiya, nuy apa thanuraydhin sey, sizi nuy bal nagayd-hin koey yoewthapa. Nungu niyay kazil ngapa wagel, Petheru, Zemes, Yoewane, a Andhoeru, nubepa yapa yapupoeybaypa muynu, thanamun ya ubilnga. ⁴ ‘Sethabi mura zapul nanga, ngidh kulay pudhamoeynu, thana bangal mi thonar mangemine? A ngoey midh paru bangal ngulayg asimoeyne kedha, thonar amadhan thamiz?’

⁵ Yesu kuniya thanamulpa kedha muliz, ‘Thonaral koey garsar, wara mina a wara ngoelkay. Ngitha koey poeypiyam a wergoegad-hasig bangal ngoelkay mabaygoengu ngithamulngu karum poelayle. ⁶ Kedha mabaygal bangal yaynanob mangemine a thana bangal koey garsar mabaygal ngoelkemoeypu kedha, “Matha ngay Kuykulmayngu ngapa ngithamulpa. Ngay nungu Mina Woeyayzi Mabayg.” Wa, koeygarsar bangal mabaygal thanamuniya asimoeyne wati mabaygiya, thanamun wati yabugudiya.

⁷ ‘Wara kedha, mabaygal bangal koeyma silamoeypu ngithamuniya amadhan a ngithamulngu koey sigal. Amadhan nanga ngitha koewbu nur karngemine, koey sigal nanga ngitha koewbu ya gasampu. Aka bangal gasamayg, sethabi thonaral ngaru kulay mangemine, mina kuthaw thonar matha lawnga ka. ⁸ Mamu kedha mura

koey goegathal ngaru pazalmemipu kidhacidhan, a koey aygi wathal bangal gasamoeyne, a kobegadh lagiya nanga nabi apaw boeradhar bangal garguy medhedhe. Mura thabi zapul ngaru kulay, wigel bangal sirisir ngaru koeyza aymidhe. Kulay mapul nanga setha ngoedhe yoepkaziw koeykoeyne kazimay kikir kayn gamu tariz. Kulay kasa moegina wigel bangal koeyza.’
⁹ A ngitha lak kedha, ngitha bangal ngaru koey poeypiyam, wati thonar bangal dhadha mangepu mura thonara, a ngitha bangal sabipa mamayine yoewthaw kuyku mabaygiya parunu, wati ngadh oesipa poelngin. A ngitha bangal sabipa mamayine kuyku mabaygoepa a matha kedha mopakuykupa, ngitha senabi thonar aka gasamayg, sena kapu buth ngaw yoepa yadu poelgaypa thanamulpa.

¹⁰ ‘Wa, in bangal kapu igilaw yangu wakay ngaru bangal yadu poelgaypu mura goegathiya. ¹¹ A ngitha bangal nanga sabin gasamoeypu nanga ngitha bangal akag sabiw kuyku mabaygoengu, a nungu minamay zagethoengu. Koeyma wakay thoemamayg kotaw thonarnu parunu ngitha bangal miza nanga ya umamoeypa. Thonara na gasamoene bangal, nuydh Maygi Marin ngaru danal pathar ngitha, a mina yangukudul poeybamoeypu ngithamulpa umamoeypa kuyku mabaygiya parunu. ¹² Kedha thonar nanga gasaman nanga apthathkazil yaynanob bangal kidhacidhan sabinu gud aremipu uma mathamoeypa thanamulpa. Matha kedha tukuyap tukuyap, thathi kazi, a matha kedha kazil thanamun

apu thathi, kasa ipidhadh gegeyadh. ¹³ Mura bangal mabaygan wati ngoenakap gasampu ngithamulpa, minguz kedha ngitha ngaw gamu puziw mabaygal, kasa kay kedha mabaygal nanga ngaya ngaybiya ngaru kalmel kuthoepa thana bangal matha ngoedhagidh gasamoene ngaru igililnga.'

Ngitha bangal imane koey gegeyadh

¹⁴ Yesu lak mulaydhin thanamulpa kedha, 'Ngitha bangal imane koey gegeyadh za. Nuy bangal kaday tharedhe wara kupay lagoenu, nungu kupay lawnga. (Ngitha getha ti-dayzi mabaygal ngitha gasaman a? Ngath miyay thonar tidan, a ngoenu maygi laganu muynu.) Senabi thonar mina wati thonar; ngitha ngaya nanga sey Yoewdhayawlgaw doegamoenu nanga, ngitha adhapa zilmemin pa-doepa sobaginga. ¹⁵ Ngitha nanga ngaya gabupa thanuriz sey gimal thodhanu, ngithamulpa koey zageth lagoepa muya yoewthaypa, rugapa gasamoeypa; lawnga ngitha matha zilmemin.

¹⁶ Ngitha ngaya nanga apawlagoenu, lak lagoepa kuniya tidayg sumay sodhoepa. ¹⁷ Thana yoepkazil ngaya nanga maythalgai a moegina mapethalgai, thanamun sirisir mina koeyza.

¹⁸ Kapu za ngitha Awgadhoepa yoewdhemin kedha wati zangu dhadha mangayle gabu thonara. Gabu thonara nanga wati thonar, mapethoepa mina koey gegeyadh sey adhal bu-panu; mura mabaygoepa gegeyadh.

¹⁹ 'Kedha wati thonaraw goeygil nanga ngaru mina koey gegeyadh. Kedha wati thonar ngaru

adhapudhay mura wati thonaral nubi gugu ubidh thoeyayzimayngu kulay ngapa kurusipa nabi thonara a nabi gugu ubidh thoeyayzimay bangal kuth, kedha ngoedhal wati thonaringa. ²⁰ Kasa kay kedha Awgadhan nuydh nan lak thawpayn pathan sethabi goeygil. Nuydh aymayinginga nay mura mabaygal ngaru um pudhepa, kurusipa mura eygi thayamoeyn. Nuydh minguz thawpayn pathan sethabi goeygil, kuyk nungu adhapa thamayzi mabaygal, setha ngaya nanga nuydh bangal nubepa mamayine.

²¹ ‘Ngath kedha zoenguz ngithamulpa mura sakar pudhan, mabayg bangal nanga ngithamulpa muledhe kedha, “Mesaya in Awgadhaw Mina Woeyayzi Mabayg!” a wara mabaygan wara yadu palgan kedha, “Senaw nuy.” Sepa bangal mina yoepathamayg.

²² Ngoelkay peropethal mangemine bangal, a wara ngoelkay mabaygal ngaya nanga kedha yayanob umamoeypu, “Matha ngay Awgadhaw Mina Woeyayzi Mabayg.” Thana kedha mabaygal ngulaygal adhapudhay zagethal aymoeyne bangal senabi thonara. Thanamun kasa ubi kedha thana Awgadhaw adhapa thamayzi mabaygal, adhapa ruwamoeyne wati yabugudoepa. ²³ Koey poeypiyam bangal, wigel kay thabi zapul, ngath ngithamulpa kulay yadu palgan mura mina zapul.

Mabaygaw Kaziw kuniya mangay thonar

²⁴ ‘Sethabi wati goeygil kulay, kalanu goeyga zurug asin a moelpal buyag asin, ²⁵ a setha nanga thithuyl pudhemin daparngu mulupa.

Wa, sethabi mura koey bibiril zugubal thana mina bibirig asimoeyn, a thana adhapa mamayin thanamun mina yabugudoengu.

²⁶ ‘Senabi thonara bangal mabaygan mura kakal imane ngay Mabaygaw Kazi bangal ziyanu ngapa mulupa, ngaybiya mura bibir, woenab a poerapar. ²⁷ Ngaw bangal kalanu angelal wayedhe mura thabi po gubaw gizuya garwoey-dhamoeypa ngaw adhapa thoemayzi mabaygal, mura nubi po gubaw gizungu wara kibungu wara kibupa.

Wara ay puy koewsa dhani ngitha nubiya ngurpemipa

²⁸ ‘Wara ay puy koewsa meparu nungu nel dhani, kapu za ngitha nubiya ngurpemipa. Nungu nanga mura thamangu kayn nikil kadaypa puydhan a maludh gamulnga aymiz, ngitha ngulayg asimoeyn kedha, naygay thonar amadhan thamiz. ²⁹ Wa, ngitha mi thonara bangal thabi moegithap zapul imamoeyne, ngaw kulay yangukudu ya midh nanga, ngitha ngulayg asimoeyne kedha, Mabaygaw Kaziw mangay amadhan. ³⁰ Kedha yakanurayg, mi thonara nanga mura thabi thonaral yakamoeyne bangal, dhuray mabaygal kaybaw maykuykoengu matha memayipa. ³¹ Kurusipa nabi apa goewa a dapar idimidhe bangal a muwasin kasa kay kedha ngaw yangukudupa ngaru muwasiginga.’

Mabaygal mura koerawaygal senabi thonarngu
(*Mathayu 24.36-44*)

³² Yesu lak mulaiydhin thanamulpa, ‘Mabaygoevinga ngulayg kedha ngaw Mabaygaw Kaziw mi thonara lak ngapa kuniya. Ngalpa goeygingu koerawaygal, awangu koerawaygal. Thana daparaw angelal a matha kedha ngay ngoey mura koerawaygal. Matha Thathi kedha ngulayg, ngay mi thonara lak ngapa kuniya.’

Ngoena ugaziw ngay bangal lak boey mura mabaygoepa

³³ Yesu lak mulaiydhin thanamulpa kedha, ‘Koey poeypiyam, ngoena bangal ugaypu, ngay bangal lak boey, kasa kay kedha midh thonara ngitha koerawaygal. ³⁴ Ina ngoedhe kedha ngoedhalnga mabayg koey kuykuthalnga yawar mizin, nuydh zapul mura a lag ya wadhiz nungu zagethaw mabaygiya. Nuydh thanamulpa yaynanob zagethal thuraydhin. A nuydh pasa gudaw danal pathay mabaygoepa kedha mulaiydhin, “Thura bangal yawaypu.” ³⁵ A ngitha lak kedha ngitha mura ngaru bangal thura yawaypu, ngitha koerawaygal kedha lagaw Kuykulnga bangal midh thonara boey kuniya tidhedhe, midh kuthoepa lawnga dhadha kubilul, lawnga pawlaw poeybaynu, lawnga bathaynga.

³⁶ ‘Nuy bangal nanga dhadha sakara mangedhe nanga, nubepa ngithamulpa uthuyg imaypa lawnga. ³⁷ Ina ngaw yangukudu ngithamulpa a matha kedha mura mabaygoepa, kedha, danal bangal poethaypu.’

14

Thanamun wati buwayl thoeyay Yesulpa math-amoeypa

(Mathayu 26.1-5; Luka 22.1-2; Yoewane 11.45-53)

¹ Ukasar goeyga na wanamoedhin nanga thanamun yoewthaw koey thonara amadhan thamayidhin, thana matha yistagi thoewa ay purthaypu. Thanamun kuyku misnarel a sabiw ngurpay mabaygal thana sakariya nagemir kedha, thana kay midh paru Yesun gumi gasampa a kay nuyn uma mathampa. ² Thana kedha umadhin, ‘Ngalpalpa nubepa ay aymay thonara gasamoeypa lawnga, kedha zoengu mabayg mina koey garsar, thanamulngu gegeyadh gasamoeyle a silamoeyle.’

³ Wa, Yesu senawbi thonara moegina goegathoenu mer, Bethoeninu nungu igalgaw Simonan lagoenu, nuy nga nanga kulay wati goengaw kikirilayg. Yesu nanga nungu igalgaw laganu ngoenakap thayar, wara yoepkaz ngapa muy araydhin senabi lagiya. Nabiya mer pudu wakasu kapu ganulnga buyunu. Nabi wakasu mina koey modhabilnga, wakasu nel nad. A nanu buyu na koethil kulaw aymayzinga, nadh kalanu buyu mudul papoelamoeydhin a senabi wakasu Yesun pada kuykunu suladhin.

⁴ Senabi thonara mabaygan mura imadhin kedha nadh Yesun pada kuykunu mura kupal madhin senabi wakasu, wara mabaygan gegeyadh gasamoedhin kedha. Thana kidhacidhan umamoeyr kedha, ‘Sena minggu kasa sagul

palanu. ⁵ Nadh senabi wakasu nay mina koey bokadhza pa yoewdhan, kalanu nadh senabi bokadhza aygi zagi mabaygoepa nay poeyban, 15,000 dolapa.’ Thana kedha zoenguz koey dharadh mulaydhin nabepa.

⁶ Yesu kedha mulaydhin, ‘Nan wanaw ngitha nabepa minggu wati ngoenakap gasaman, ina nadh ngayapa mina adhapudhay thoeyaygi zageth aymoenu. ⁷ Setah ngaya aygi zagi mabaygal thana bangal ngithamuniya kalmel mura thonar koeygarsar, ngitha thonaralgal thana-mulpa danal poethaypa. Ngay nanga ngayapa ngithamuniya ngaru maypa lawnga. ⁸ Ina nanga nadh senaw kedha zapun kulay yakamoedhin, nanu mina ibupuydhan, nadh ngaybiya pada kuykunu nabi wakasu sulan nadh buth pathan ngaw gamu moerama thoeyaypa.

⁹ ‘Mina ngay ngithamulpa kedha, igilaw yangu wakay nanga ngalagiya yadu poelgaypu nubi po gubaw gizunu a matha kedha in nanu zageth nadh ayman lak bangal kedha yadu poelgaypu mura mabaygoepa, ingaru za nanu doegamuya.’

*Yudhan imul poethayzi zageth
(Mathayu 26.14-16; Luka 22.3-6)*

¹⁰ Kalanu Yudha Keriyothoelayg nuy wara Yesun niyaykazi toewalob niyaykazingu, uzaraydhin Yesulpa yadu poelgaypa kuyku misnarepa. Nungu imul poethay kedha. ¹¹ Thanamun dhiwa mina koeyza nuy kay midh nanga mulepa, thana waza nubepa mulemidhin nungu modhabipa gasamoeypa. Kalanu Yudha buth thoemaypu Yesulpa yadu poelgaypa thanamulpa.

Yesu karmel nungu niyay kaziya Kaludhay Ay aymay thonara karmel aydu purthay

(Mathayu 26.17-25; Luka 22.7-23; Yoewane 13.17-33)

¹² Koeykoeyne goeyga nanga gasamoedhin, senabi yistagi bredaw aygudaw goeyga thana Yesun niyay kazil nubepa yapu poeybemidhin kedha, ‘Nginu ubi midh ngoey kay ngalagapa ladhuypa ngibepa kay Kaludhay Aypa buth poethaypa.’

¹³ Nuydh ukasar kulay wayamoedhin nungu niyay kazi, kedha yadayg, ‘Uzarmariw kedha koey goegathoepa. Ngipel kay nanga ngukiw zapulayg garkaz imaypa, nubiya kay wagel asimariw. ¹⁴ Nuy kay na mi lagiya muya uthuy, ngipel kay sew lagaw thathipa kedha mulemariw, “Ngalbe Ngurpay Mabaygan ngapa wayamoenu kedha, nungu aygudaw lag ngalaga, nuy kay ngalaga Kaludhay Ay aymay aydu purathipa nungu niyay kaziya karmel.” ¹⁵ Nuy kay nungu gethan yadu poelgaypa aygudaw lag kapu koey gudalnga kathaygoenu gimanoeka, mura nanu zapul si nabiya muynu, sew kay ngalpalpa buth pathane.’

¹⁶ Kalanu palay kulay uzarmoedhin, koey goegathoepa. Palay mangemidhin nanga palay imaydhin mina mura zapul balbayginga kedha, mina Yesulpa palamulpa midh nanga mulaydhin. Kalanu palay aygudaw zapul mura buth pathamoeydhin Kaludhay Aypa. ¹⁷ Sethabi kutoepa nanga Yesu a nungu niyay kazil thana ngabunadhin. ¹⁸ Ayguda dhadhal nuy kedha mulaydhin nungu toewalob niyay kazipa, ‘In bangal

kuyku nidhane ngithamulngu urapu mabaygan bangal ngoena gud arane, kasa kay nuy lak mamu kay kalmel ngalpaniya aydu purathipa.’

¹⁹ Thana niyaykazin karngemidhin nanga thana mina gegeyadh gasamoedhin aka a koerkak badh kalmel, thana yaynanob nubepa yapu poebemir kedha, ‘Kuykulnga ngidh ngan maypa, ngoena a?’

²⁰ Yesu kuniya mulaydhin nungu toewalob niyaykazipa kedha, ‘Ngitha mura ngaybiya nithaman kalmel, a ngalpa kalmel mura bredal thardhamoeypa urapun aygudaw zapunu, kasa kay ngaru urapun ngithamulngu nuydh bangal ngoena ngaru guda arane. ²¹ Ngay nanga ngay Mabaygaw Kazi ngaru bangal um medhedhe kuyku nidhaypa Awgadhaw yawoedhayzinga Minar Poelayzinga muynu Maygi Thusinu, kasa kay kedha ina mina koey gegeyadh senawbi mabaygoepa ngadh bangal nanga senaw Mabaygaw Kazi guda arane. Nubepa matha ngoedhagidh kedha nuyn kasa nay kazi mayginga.’

Yesu nuydh Maygi Ay kuykaymaydhin

²² Thana matha ay purthar, Yesu nuydh madhin nan bred a eso poeybadhin Awgadhoepa. Kalanu nuydh nan dhadhiya patidhadhin thanamulpa nungu niyay kazipa. Nuy kedha thanamulpa, ‘Mariw ina a gasamaw ngaw gamu.’ ²³ Kalanu nuydh lak kedha, umal ngukiw kap madhin a eso poeybaydhin, Awgadhoepa. Kalanu thanamulpa madhin nuyn kap, a thana mura wanimoedhin.

²⁴ Nuy thanamulpa mulaydhin kedha, ‘Wanimaw koezi ngitha mura, ina ngaw kulka ngath ngithamulpa poeyban, ina mina kuyku nidhan Awgadhaw yawoedhayzinga, ngaw kulka pay yoewdhiz mura mabaygoepa. ²⁵ Ngay ngithamulpa mina ya muliz kedha, ngayapa lak nabi umal ngukipa woenipa lawnga, kurusipa bangal senawbi thonar ngay bangal wanedhe kayin umal ngukin Awgadhaw Basalayoenu muynu.’

²⁶ Sew kalanu thana maygi na puydhadin a ladhudhin Olibaw Padoepa.

Nubi kubilu kay ngitha mura bup aremipa ngawngu

(Mathayu 26.31-35; Luka 22.31-34; Yoewane 13.36-38)

²⁷ Nuy thanamulpa kedha mulaydhin, ‘Nubi kubilu kay ngitha ngaru mura bupa aremipa ngawngu, ngoena kay ngaw kusayg woenaypa. Na Minar Poelayzinga kedha, “Awgadhan bangal mamuy danal poethay mabayg uma mathamoene a setha nanga nungu mamuyl thana bangal wad wadgoepa zoelmemine.” A ngitha matha kedha guythuyayzi mamuyl midh. ²⁸ Kasa kay kedha Thathin bangal ngoena lak kadaypa manine moeram gudangu ngay bangal ngithamuniya kulay Galilayapa.’

²⁹ Petheru kedha Yesulpa, ‘Ngayapa ngibepa kasa woenaypa lawnga. Kasa kay ngidh, thana mura nginungu kuniya pudhemine, ngay bangal ngaru ngibiya kalmel.’

³⁰ Yesu kedha mulaydhin Petherulpa, ‘Kame! Ngay ngibepa kedha muliz, kaybaw kubilu wigel kay garkaz pawl poeybepa ukasar thonaralnga, ngi kay kulay thoeri thonaralnga ngawngu koer-awayg kudun tharepa.’

³¹ Petheru kuniya koey dharadh mulaydhin kedha, ‘Ngayapa kedha ngoedhal zapa wara aymoeypa mina sogum lawnga, kasa kay midh thana sikedh ngoeba kalmel uma mathampa ngay kay ngaru kalmel ngibiya.’ Thanu kalanu mura kedha mulemidhin nubepa.

*Yesun thoythupoegay apaw lagoenu
(Mathayu 26.36-46; Luka 22.39-46)*

³² Wa, thana gasamoedhin apaw lag nel Geth-semoene. Yesu a nungu niyay kazil si nanga ngabunadhin nuy kedha thanamulpa, ‘Ngitha koew ngoena ugaw, ngay mamu kedha uzaripa thoythupoegaypa.’ ³³ Nuydh nubiya kalmel yoelpamoeydhin thanamulngu Petheru, Zemes, a Yoewane. Senabi thonara nuydh mina koeyma ngoenakap kikir gasamoedhin a koerkak badh. ³⁴ Nuy kedha thanamulpa, nungu thoeri niyay kazipa, ‘Ina ngaw ngoenakap kikir mina koeyza, ngoena mina koeyma nudhepa. Ngitha koew nithamaw a danal poethay kay aymoewiw.’

³⁵ Nuy kalanu thanamulngu moegina sigapa uzaraydhin si nuy kasa boeradharoepa nungungu mulupa gud pudhaydhin a thoythupagaydhin kedha, ‘Ngibepa sike balbayginga kedha in nubi gamu mapu adhapa manin ngawngu.’

³⁶ Nuy kedha thoythupoegaydhin, ‘Bab! Ngaw

Thathi, wara zaginga ngibepa koey zageth aymoeypa, ngidh gar adhapa mar in nabi kikiriw mapu ngawngu, kasa kay kedha ina nginu ubilnga aymar, ngaw ubilnga lawnga.'

³⁷ Wa, nuy na ngapa kuniya tidaydhin, nuydh imiz thana uthuy. Nuy kedha Petherulpa, 'Simona, ngitha minga uthuy poeydhanu? Ngithamulpa urapu awapa danal poethay matha koey gegeyadh a? ³⁸ Matha ngoedhagidh kedha ngitha danal poethay aymoeziw a yoewdhemiziw ngithamulpa magaw poelaypa, wagel kay sethabi nuthayl zapun ngitha karum paledhe. Ngithamun mariw ubil danal poethaypa ngaybiya kalmel aymoeypa, kasa kay ngithamun gamul goegadhimayl.'

³⁹ Yesu kalanu lak kuniya tidiz a thoeythupagiz kulay yangukudu ya. ⁴⁰ Sew kalanu nuy lak ngapa kuniya nungu niyay kazipa, imiz thana uthuy, minguz kedha thanamun gamul koey gegadhimayl. Thana wara kuniya nubepa yangukudugigal. ⁴¹ Nuy lak uzaraydhin thanamulngu kalanu ngapa kuniya tidaydhin. Nuydh imiz thana matha uthuy, nuy kedha thanamulpa, 'Ngithamun ubi uthuy, wa matha uthuy palemoeziw, thonar gasaman Mabaygaw Kaziw, gud aran wati mabaygaw gethoepa.

⁴² 'Kadaypa memayiw, ngalpa ladhuypa. Wa, kedha nagemiw senawbi mabayg mangiz, in ngadh kay nanga ngoena gud oeraypa.'

Yudha mangiz nubiya kalmel koewbu mabaygal

(Mathayu 26.47-56; Luka 22.47-53; Yoewane

18.3-12)

⁴³ Yesun yanu dhadhal, Yudha wara nungu niyay kazi mina sobaginga mangiz; nubiya kalmel koey garsar mabaygal thana koewbu rugalgal, kuyay thurikal a gabagabal. Thana kuyku mabaygan wayaydhin, kuyku misnaren, sabiw ngurpay mabaygan, a yoewthaw koey mabaygan.

⁴⁴ Wagel kay mura thabi zapul, Yudha kulay mulaydhin koewbu mabaygoepa kedha, ‘Ngath kay nanga ngan gud thapampa, ngitha kay nuyn gasamaw, a kasa kay balbayginga nuyn adhapa yoelpan.’ ⁴⁵ Yudha na mangaydhin, nuy balbayginga Yesulpa uzaraydhin a nuy kedha mulaydhin, ‘Ngurpay Mabayg senaw ngi?’ Kalanu nuydh Yesun gud thapamoedhin. ⁴⁶ Thana kalanu koewbu mabaygal ngapa mina koey ridh gasamoedhin Yesun.

⁴⁷ Wara pasiw puziw mabayg Yesun, nuydh nungu kuyay thurik adhapa paradhin a woerimadhin koey misnariw zagethaw mabaygiya, adhapa pathadhin nungu kawra. ⁴⁸ Kalanu nuy Yesu Yudhan mabaygoepa muliz kedha, ‘Ngitha ngapa mipa kuyay thurikalgal a gabagabalgal, ngayapa gasamoeypa? Ngay sabiw koerngaygi mabayg lawnga. ⁴⁹ Ngay nanga ngithamuniya amadhan, senaw koey yoewthanu ngath ngurpay aymarngu ngitha ngoena gasamoeyginga.’ Itha mura thabi zapul aymoeypa nanga kuyku nidhaypa Maygi Thusinu Minar Poelayzimayl.

⁵⁰ Kalanu nungu niyay kazil mura wad wadgoepa nanithadhin nungungu.

*Yesun Yoewdhaylgaw kotapa madhin
(Mathayu 26.57-68; Luka 22.54-55,63-71; Yoe-
wane 18.13-14,19-24)*

⁵¹ Thana nanga Yesun adhapa yoelpadhin nanga, nuy wara kayin mabayg Yesuniya wagel asidhin. Nungu gamu rug matha urapun dhoemawak. Thana nuyn gasamaypa madhin, kasa thana kasa nungu dhoemawak gasamoedhin. ⁵² Nuydh gamu woerdhay zagig zoelmaydhin. ⁵³ Thana nuyn Yesun madhin, kuyku misnariw lagoepa, mura koey misnarel, a yoewthaw koey mabaygal, a sabiw ngurpay mabaygal ngalaga nanga garwoeydhamoeydhin.

⁵⁴ Petheru koey sigal wagel woelmay a muya yoewthaydhin kotaw boeradhariya kuyku misnariw lagoenu. Nuy si muythay pasinu nir kom poelaypa nungu gamupa, kuyku misnariw danal poethay mabaygiya kalmel. ⁵⁵ Nuy kuyku misnari a nubeya kalmel nungu Yoewdhayalgaw koey mabaygal kawnselal, thanamun ubi Yesulpa mathamoeypa. Thana kasa kobegadh mabayg luman Yesulpa mulamoeypa kedha, nuydh za gegeyadh ayman. Kasa kay kedha thana wara gegeyadh imayinga nubiya, nubepa kuthoepa thoeraypa.

⁵⁶ Koeygarsar mabaygal ngapa sole yangukudu ya umamoeyr nubepa gasamoeypa, kasa kay kedha thanamun yaynanob yangukudul ngaru kotanu balbayg oesinginga Yesulpa kuthoepa thuraypa. ⁵⁷ Dhuray thanamulngu kaday nithamoedhin a ngoelkay yangukudu butha woeydhamoeydhin kedha, ⁵⁸ ‘Ngoey kulay karngemidhin nuyn, nuy kedha umay, “Ngath

bangal idimoene ina gethaw aymayzinga, koey yoewth idimoene, a lak bangal ngath moeydhane thoeri goeygilnga; ngaw gethan lawnga, kasa bangal yangukudun.” ’ ⁵⁹ Kasa kedha thanamun yangukudul lak kedha balbayg oesiginga, Yesulpa kuth thoeraypa.

⁶⁰ Nuy kuyku misnare kaday tariz thanamuniya dhadhal Yesulpa yapu poeybiz kedha, ‘Ngi wara yangukudulayg sakar maypa a? Sena mura wati za ngibiya woeydhoeypa?’ ⁶¹ Nuy Yesu kasa ngaru yagig. Nuy kuyku misnari lak Yesun yapu poeyban kedha, ‘Ngi mina Keriso a. Nungu Kazi sey nga nanga koey woenabalayg pika gimal?’

⁶² Yesu kuniya mulaydhin nubepa kedha, ‘Wa senaw ngay, a ngitha bangal imane Mabaygaw Kazi Kuykulmay getha doegamoenu daparaw niyay lagoenu gimanoeka, ngay bangal boey mura daparaw ziyanu dhadhal.’

⁶³ Nuydh kuyku misnaren nungu dhoemawak pakadamoedhin thabukirin a wal mizin kedha, ‘Wara lak yaginga koezi powpa, ⁶⁴ ngalpa mura nungu ya karngemidhin kedha, ina nungu mina kawrag Awgadhoepa. Ngithamun wakay thamay midh?’ Thana kedha, ‘Nuy wati mabayg, nuy kay ngaru uma mathamoene.’

⁶⁵ Dhuray thanamulngu parupa mosal adhamoeyr a purkiya za yatharadhin nubiya; kalanu koey dharadh mathamar nuyn a kedha umamoeyr, ‘Imaypa ka muli, ngin ngadh mathampa, ngi nanga sike mina peropetha a?’ Kalanu danal poethay mabaygan madhin a dak tidar nuyn.

*Petheru gud thadhaydhin Yesulngu
(Mathayu 26.69-75; Luka 22.56-62; Yoewane
18.15-18,25-27)*

⁶⁶⁻⁶⁷ Senawbi thonar nuy Petheru matha ka apal muynu kulaw panu muynu, muythay ko-moepa pasinu nir. Kedha nanga na kuyku misnariw zagethaw yoepkaz nagiz nanga. Nadh nuyn iman, na kedha muliz nubepa, ‘Kame! Ngi wara senaw, ngi puzir senawbi Nazarethoelgiya, Yesuniya.’

⁶⁸ Kasa kay kedha Petheru mina koeyma gud thadhaydhin kedha, ‘Ngay koerawayg ngi mi yadu umepa, ngath nginu ya tidayginga.’ Kalanu nuy pasagudoepa uzaraydhin sisi. Sinubi thonara kay kalakala poeybiz.

⁶⁹ Nadh zagethaw yoepkazin nuyn mi thonara lak iman, na mabaygoepa buwayl thayiz nabiya ngaya nanga pasiya sir. Nadh sinubi thonara nuyn azir pagan kedha, ‘Nagemiw, senaw nuy, nuy wara puzir.’ ⁷⁰ Petheru mina koeyma gud thadhiz.

Mina moegina buth, kalanu mabaygal Petherulpa kedha mulemin, ‘Kasa balbayginga muli kedha, ngi wara puzir, senaw ngi lak Galilayaw mabayg kakal.’

⁷¹ Petheru kedha mulaydhin thanamulpa, ‘Ngay ngithamulpa mina yadu umepa, ngay nungungu koerawayg ngitha mi mabaygaw ya nanga umamoeypa. Ngay kay na ngoelkay ya mulepa nanga, ngath bangal wati kuth gasamoene Aw-gadhoengu.’

⁷² Mina senawbi thonara kay kalakala lak poeybiz; nuydh Petheru ngoenanu madhin

Yesun midh nanga mulaydhin nubepa kedha, ‘Wagel kay kalakala lak poeybepa, ngi kay ngaru mina sobaginga ngawngu gud thadhi thoeri thonaralnga.’ Nuy nanga Petheru ngoenanu mamayidhin sethabi yangukudul Yesun, nungu kasa may mina koeyza.

15

*Yesun parunu tharadhin Pilathoniya
(Mathayu 27.27-31; Yoewane 19.2-3)*

¹ Mina bathaynga nanga thana kuyku misnaren mina sobaginga garwoeydhamoeydhin. Thanamuniya karmel yoewthaw koey mabaygal a sabiw ngurpay mabaygal a dhuray wara koey mabaygal, mura thanamun Yoewdhayalgaw kawnselaw mabaygal. Thana garwoeydhamoeydhin ya umamoeypa, Yesulpa mathamoeypa. Thana Yesun urukamin aymoedhin a yoelpaydhin nuyn Pilatholpa.*

² Pilatho nuyn yapu poeybadhin kedha, ‘Ngi Mina Yoewdhayalgaw Kuykulnga a?’

Yesu kuniya kedha mulaydhin, ‘Wa, nginu yangukudu moegina balbayginga.’

³ Thana kuyku misnaren nuyn kasa mina koeyma mulamoeyr. ⁴ Pilatho lak yapu poeybadhin nubepa, ‘Ngi midh paru thanamulpa kuniya ya mulayginga, nagi thana mura wati za ngibiya woeydhoeypa?’

* **15:1** Nuy Pilatho thanamun Romaniw mura zagethaw danal poethay mabayg.

⁵ Yesu kasa ngaru yagig. Nuy Pilatho dan kathamaydhin kedha, nuy Yesu midh paru kuniya yagig. ⁶ Nungu Pilathon pawa kedha, mura Kaludhay Ayngu thonara nanga, nuydh ngulayg mabaygaw ubilnga kunumayzi mabayg pa wayan.

⁷ Senawbi thonara nanga wara mabayg Barabas muynu kunumay lagoenu, minguz kedha nuy koey kawragil mabayg, wara thonara nuy koey silamaynu muynu Yoerusalemoenu, a wara mabayg nuydh uma mathamoedhin.

⁸ Mabaygan garwoeydhamoeydhin a yapu poeybemidhin Pilatholpa kedha, ‘Ngi kay pa woeyaypa ngoeymulpa urapun mabayg kulay midh nanga.’

⁹ Nuy yapu poeybiz thanamulpa kedha, ‘Ngithamun ubi midh, Yoewdhayalgaw Mopakuyk ngithamulpa pa woeyaypa a?’

¹⁰ Minguz kedha, nuy Pilatho mina koey ngulayg kedha, thana yoewthaw koey mabaygal kasa uwan memayidhin, thana kedha zoenguz Yesun kotoepa madhin.

¹¹ Kasa kay kedha thana kuyku misnarel mulaydhin mabaygoepa kedha, ‘Ngitha kedha wal mamayi, “Barabasan kay ngoeymulpa ngapa pa wayar”.’ Thana Yesulpa wal mayginga. Thana Barabasoelpa walmemayir.

¹² Pilatho kedha yapu poeybadhin thanamulpa, ‘Kedha kay nanga, wa ngath kay miza ayimpa nubepa ngan nanga ngitha kedha thuraypu Yoewdhayalgaw Mopakuyk?’

¹³ Thana kedha wal memayir, ‘Sathawro puydhaw nuyn.’

14 Nuy kay Pilatho kedha umay thanamulpa, ‘Mipa kay nuyn sathawro puydhaypa, nuydh za miyay gegeyadh aymoenu?’

Thana na kay zizigi moeyngu mina gegeyadh wal memayir kedha, ‘Sathawro puydhaw nuyn.’
15 Pilathon ubi nuydh mabaygaw ngoenakapul balbayg palepa. Nuydh Barabasan pa wayadhin thanamulpa, kasa kay kedha nuydh Yesun nungu koewbu mabaygoepa gud aradhin poelngipa, kalanu sathawro puydhaypa madhin.

*Koewbu mabaygan Yesun giwn madhin
(Mathayu 27.27-31; Yoewane 19.2-3)*

16 Thana koewbu mabaygan Yesun muya thayadhin gabmenaw lagiya.† A thana thuradhin mura thanamun koewbu mabaygal. 17 Kasa nubepa giwn maypa thana bamagadh gamul koey sodh Yesuniya angadhin. Minguz kedha, sena matha mopakuyku oengay gamul dhoe-mawak. Thana nubepa patal puyngu ngoelkay korone aymoedhin a nungu kuykuya angadhin.

18 Kalanu thana nuyn mina gegeyadh giwn soelmar kedha, ‘Ngaru Igilil Mopakuyk Yoewd-hayalgaw.’ 19 Thana nuyn boegin kuyk tidar, a parupa mosan tidar. Thana nubeya parunu kulun pasoenomoeyr. 20 Thanamun nanga giwnsoelmay muwasin, thana kalanu bamagadh gamul rukan thudhan a nungu geth rukan kay kuniya ubaman. Kalanu thana adhapa yoelpadhin nuyn, sathawro puydhaypa.

† 15:16 Thana kedha thoeraypa Pretoriyam.

*Yesun sathawro puydhadhin neylan
(Mathayu 27.32-44; Luka 23.26-43; Yoewane
19.17-27)*

²¹ Senawbi thonara urapun mabayg nungu maboenu woelmay, nungu nel Simona, Sayri-noelayg nuy, Alesandoerom a Rupoesom thathi. Thana apasinga nuyn gasamoedhin Yesun sathawropa thoeridhoeypa. ²² Thana Yesun ad-hapa madhin padoepa, nel Golgotha. Ngalpadh kedha Kuyku Sibuy.

²³ Thana nubepa nuthan madhin umal ngukiw a theral za garwoeydhamoeyzinga muynu. Senabi theral za nel mer. Kasa kay kedha Yesu ubigasidhin woenile.

²⁴ Kalanu thana nuyn sathawro puydhadhin neylan a nungu gamu rugal thanamuniya dhadh mamayidhin. Thana days thayar imaypa kedha ngadh kay gasamaypa mi dhoemawakul.

²⁵ Senawbi bathaynga nayn koelokoenu thana nuyn sathawro puydhadhin nanga, ²⁶ thana nubeya yangukudulnga za wanadhin gimal kuyku laganu kedha yadaynga, 'Yoewdhayalgaw Mopakuyk.' ²⁷ Nubeya wara ukasar wadhwad-hgam sathawro poeydhamoedhin ukasar mina koey geth geth puru kaz mabayg. Wara getha doegamoenu wara boedha doegamoenu.†

²⁹ Mabaygal ngaya nanga sike pasiya tadir, thana kasa kuyk woerimoeyr kedha umamoeyr,

† **15:27** Dhuray kulkubaw Minar Poelayzimay I, thana wara basalmayl kedha 28. Yesu kuniya mulaydhin, 'Ngi mina yoepathamayzi apu! Wa, ngibepa ayman, matha kedha ngin ubilnga midh.' Balbayginga senabi thonara, nanu yoepkaz kazi balbaygoesidhin.

‘Ngidh ngulayg idiman Awgadhaw lag, yoewth a lak moeydhan thoeri goeygiw kaliya a? ³⁰ Midh paru ngi nginungu balbayg tidayginga a? Ngapa mulupa pagar seyzi sathawrowngu nginu igililnga kuykuthal palal.’ ³¹ Thana koey misnarel a yoewthaw sabiw ngurpay mabaygal lak kedha nuyn giwn soelmar kedha, ‘Nuydh wara mabaygal gudaz pudhepa, kasa kay kedha nuy nungu geth ibupuydhayginga.’ ³² ‘Nuy kedha mulaydhin, nuy Keriso, Isoereylaw Kuykulnga. Ngalpa kay imaypa, nuy kay nanga nungu geth mulupa poegaypa, wa ngoey kay nubepa mina yoepathamoeypa.’ A sepal ngawal nanga nubeya wadhwadham sathawro puydhamoedhin, palay lak nuyn giwn mar.

Yesun kuth gasamoedhin

(Mathayu 27.45-56; Luka 23.44-49; Yoewane 19.28-30)

³³ Dhadha goeyginu nanga mura wadhwadham inur thoydhamoeydhin, senabi koey goegathoenu kurusipa thoeri klok. ³⁴ Kalanu Yesu koey gimiya wal miyaydhin thanamudh kedha, ‘Eli, Eli lema sabakthani?’ Muynu kedha, ‘Ngaw Awgadh, ngaw Awgadh, ngidh mingu ngoena kasa wananu?’

³⁵ Dhuray mabaygal si pasinu sir thana karngemidhin, thana kedha mulemidhin, ‘Nuy Peropethoepa Elayzalpa wal mepa sikedh.’

³⁶ Urapun mabayg thanamulngu zilamiz sathawropa a spanz sobaginga sisaberal ngukinu muynu thardhan, kalanu puy kopin pagan Yesulpa yoewdhan nubepa woenipa a kedha

mulaydhin, ‘Thumaka mamu ugaypa, nuydh kay sikedh peropetha Elayza nuyn mulupa maypa sathawrowngu.’

³⁷ Senawbi thonara Yesu gimiya wal miyaydhin, nungu moeygoepa guban, ³⁸ a koey yoewthanu thanamun wulaw koey dhoemawak[§] nanu geth pakadamoydhin gimanakaz mulupa.

³⁹ Nuy koewbu kuyku mabayg nanga imadhin kedha, Yesu midh paru nanga muwasidhin gimal sathawronu, nuy kedha mulaydhin, ‘In nubi mabayg nuy mina Awgadhaw Kazi.’

⁴⁰ Dhuray si memayir yoepkazil, thana moegina sigaz nagemir. Thanamuniya kalmel Mariya Magdalangu, a Salome a wara Mariya na moegina Zemes a Yoewsepa, palamun apu.

⁴¹ Thana nubeya kalmel Yesu na Galilayoenu mer, a ibupuydhar nuyn, aymoeyr mura nungu ubilmayl. A matha kedha dhuray yoepkazil nubeya ngaya nanga Yoerusalemoepa asimoeydhin, thana lak si mamayir.

Yesun moeramathayadhin

(Mathayu 27.57-61; Luka 23.50-56; Yoewane 19.38-42)

⁴²⁻⁴³ Wara koey mabayg thanamuniya, thanamun Yoewdhayalgaw kawnselaw mabayg, nungu nel Yoewsepa, Aramathiyalayg. Nuy lak mina kapu akasizi mabayg, nuydh ugar Awgadhaw Basalayaw mangay thonar. Thanamun za buthapoethay goeyga kutoepa nanga sabadhaw paru, nuy Yoewsepa mina

§ 15:38 Thanamun wulaw koey dhoemawak, na koertoen.

akaginga Pilatholpa pa uzaraydhin a yapu poeybaydhin Yesun gamupa. Nuy thanamun sabadhoengu kikimidhin. ⁴⁴ Yoewsepa Pilathon madhu paman nuy nanga Yesun gamu lumar. Nuydh Pilatho koewbu kuyku mabayg thuran a kalanu yapu poeybiz kedha, ‘Yesu mina kulkub um mema?’

⁴⁵ Mura nanga karngemidhin koewbu kuyku mabaygaw yangukudu nanga Pilatho kalanu Yoewsepalpa wa madhin kedha, nubepa gamu maypa, Yesun gamu.

⁴⁶ Nuydh Yoewsepa mina kapu goerab gamul dhoemawak barpudhadhin, Yesun gamu mulupa madhin, a senabi kayn dhoemawakun nuradhin. Kalanu kulaw sakaynu muynu aradhin, sena mi sakay nanga kulangu adhapa pamadhin. Mura na muwasidhin nuydh mina koey kula gawan thayadhin parunu senabi sakay gudanu.

⁴⁷ Mariya Magdala a wara Mariya, Yoewsepan apu, palay yawayar Yesun gamu ngalaga nanga wanadhin.

16

Yesu kaday taraydhin

(Mathayu 28.1-8; Luka 24.1-12; Yoewane 20.1-10)

¹ Sabadhaw kal Mariya Magdaloengu, a wara Mariya Zemesan apu, a Salome thana ganul wakasul mamayidhin Yesun gamupa pinipa.

² Mina bathaynga, kulay wiki goeyga Sandi, wagem kay goeyga palgin, thana ladhudhin moeram gudoepa. ³ Yabugudiya thana tadir, thana kedha umamoeyr, ‘Ngadh kay sena moeram

gudangu kula adhapa thamaypa ngalpalpa, sena pasagudoengu?’⁴ Sena mina koey kula.

Thana nagemin a iman na kula muwasizinga adhapa thamayzinga.⁵ Thana muya uthemidhin senabi sakaynu muynu; thana iman kayn mabayg getha doegamoenu nir, nungu goerab gamul dhoemawak koey gamulnga. Thana mina koeyma madhu pamemidhin.

⁶ Nuy kedha, ‘Koeyma wakay thoemamayg, ngay ngulayg ngitha Yesun lumaypa Nazarethoelalg, ngan nanga sathawro puydhangu, kasa kay kedha nuy in mayginga, nuy kaday tharayngu.

⁷ Ngitha kuniya tidemiw, a in nubi ya nungu niyay kazipa mariw, a Petheru wara, “Nuy Galilayapa uzaridhe, bangal ngithamuniya kulay, ngitha bangal imane nuyn sin, nuy ngithamulpa midh na mulaydhin.”⁸ Thana sethabi yoepkazil kuniya zilmemidhin moeram gudoengu, thana koeyma aka gasamoedhin. Thana wara mabaygoepa mulayginga kuyk thanamun aka koeyza.

Yesu yakamoeydhin Mariyalpa Magdalinalayg (Mathayu 28.1-11; Luka 24.36-49; Yoewane 20.19-23)

⁹ Kuykuyam wiki goeyga nanga Yesu kaday tharaydhin umangu; kulay nuy yakamoeydhin Mariyalpa Magdalinalayg. Nan ngan nanga nuydh kulay kapu zageth aymoedhin nabepa kedha, nuydh seben wati maril adhapa mayidhin nanungu.

¹⁰ Nadh nanga Yesun imadhin nanga nuy igililnga, na sepa uzaraydhin nungu puziw mabaygoepa, thanamun koerkak badh a may Yesulpa. ¹¹ Thana nanga karngegin nanu ya kedha, Yesu igililnga, nadh nuyn imanun, thana mina yoepathamayginga.

Yesu wara kuniya yakamoeydhin ukasar niyay kazipa

¹² Yesu wara kuniya yakamoeydhin ukasar niyay kazipa palay na palamun maboenu woelmemar moegina goegathoepa. ¹³ Palay na kuniya tidemoedhin wara niyay kazipa mulemoedhin, kasa kay kedha thana mina yoepathamayginga.

Yesu lak yakamoeydhin nungu leben niyay kazipa

(Mathayu 28.16-20; Luka 24.36-49; Yoewane 20.19-23)

¹⁴ Yesu lak yakamoeydhin mina moeygoepa nungu eleben niyay kazipa thana nanga ay purthar. Nuy koey dharadh mulaydhin thanamulpa, minguz kedha, thana mina yoepoethamoeyginga; thana kasa koey kuyk woelempu thanamulpa senaw ngaya nanga nuyn imadhin kedha nuy lak igililnga. ¹⁵ Nuy thanamulpa kedha mulaydhin, 'Ladhu Awgadhaw aymayzi mabaygal ngalagiya nanga thabi po gubaw gizunu muynu nipa, in bangal nubi mina igililmay yangukudu mawthu yaday poelgaypu thanamulpa. ¹⁶ Ngaya bangal nanga mina yoepathamoeypu a papthayso mamayipu nanga, thana bangal gudaz puydhamoeyne. A ngaya

nanga mina yoepathamayg, thana bangal wati kuthoepa wayedhe.

¹⁷ ‘Setha ngaya nanga mina yoepathamoeyziganal thanamulpa bangal poeybane Awgadhaw bibirpa yakamoeypa kedha; thana bangal wati maril adhapa mamayipu, kuyk thana bangal ngaw nel gima gasampu; thana bangal wara yangukuduya umamoeypu. ¹⁸ Thana kasa kobegadh thabul gasamoeyn lawnga moerampa uma mathamay wati nguki wanimpa, thanamulpa umapa lawnga. Wara kedha thana bangal ngulayg kikiril mabayg dhoey nidhamoeypu a balbay tidamoeypu kikiringu.’

Yesu kaday thariz daparpa

¹⁹ Yesun senawbi yangukudu kalanu, nuyn kadaypa madhin daparpa, Awgadhaw getha doegam niyay lagoepa. ²⁰ Thana niyay kazil ladhudhin, maw siparuy mura doegamuya; Kuykulnga zagethan meparuy thanamuniya kalmel; a mina yoepathamaypa thanamun maw nuydh bibir palimoeypu thanamun zageth, thana matha ngoedhagidh koey zagethoepa aymoeypa.

Minar Poelayzimayl
Bible portions in the Kala Lagaw language of Torres
Strait, Australia

copyright © 2014 Wycliffe Bible Translators

Language: Kala Lagaw (Kala Lagaw Ya)

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures. Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2021-11-12

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 22 Nov 2019

10d4fb7f-25e7-5ff4-bc73-ba235b9172fa